15 აგვისტო 1930 წ. № 15 (39) წელიწადი მეორე ფასი 15 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დროშა

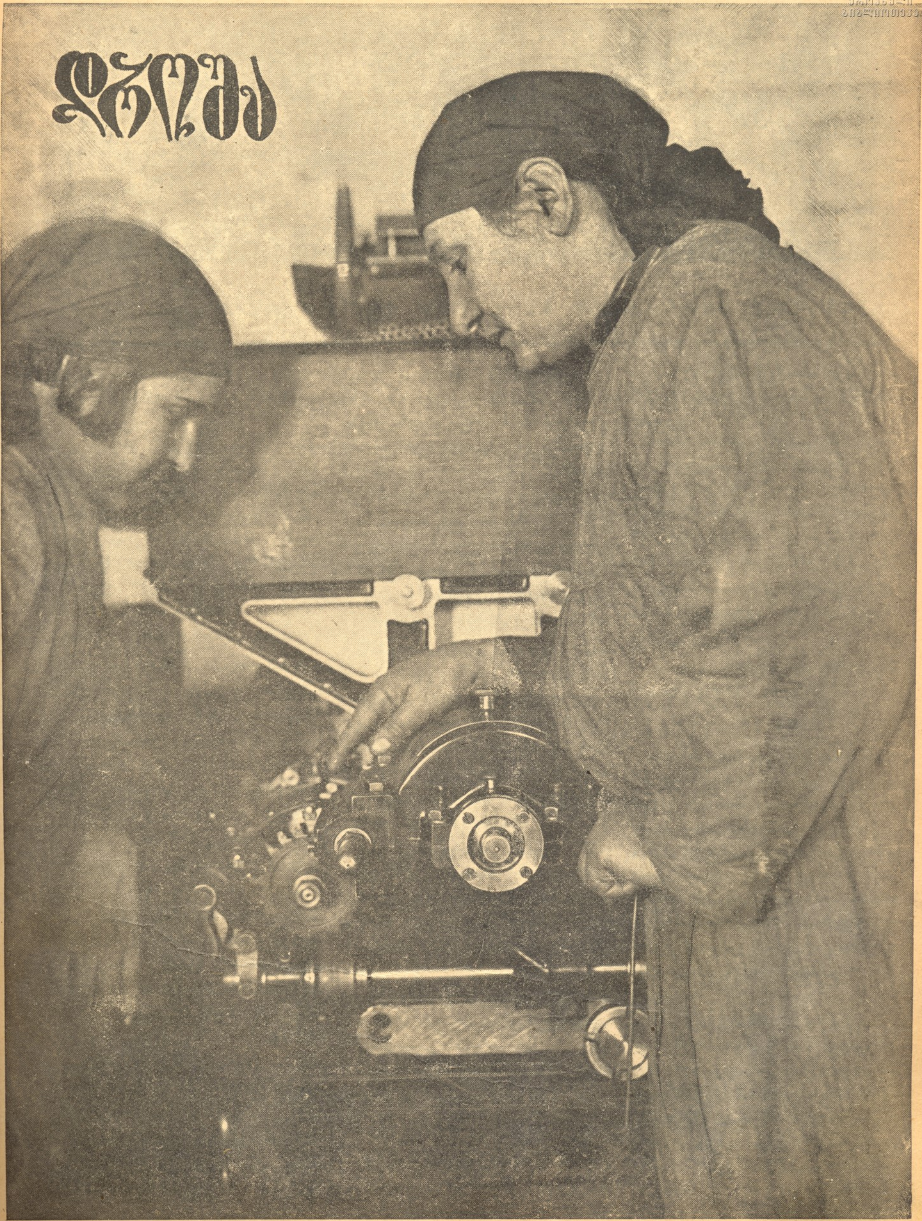

ახალი კადრები წარმოებაში

მუშა-ქალი უხსნის მოწაფეს მანქანის მოწყობილობას

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დროშა

ედაქც. მისამართი: რუსთაველის პრ. № 16.
ესავალი წულუკიძის ქუჩიდან

მდივანთან მოლაპარაკება: 12—2 საათამდე.
დაწუნებული მასალა არ ბრუნდება.

F 686

ს კ ი ზ ი მ. თ ო ი ძ ი ს

პურის მოსავალი სოფლად

რუსი კოლმეურნე ქალები სამუშაოზე

ახალი კოლხიდა

სუბტროპიკული პოემა

ზღვის კურორტი: ანაკლია

ეს ბარბაროსული ჩვეულება მეცხრამეტე საუკუნის ბოლომდე შეირჩინა სამგრელოს ფეოდალიზმმა.

მთელი ლეგიონები იყო წარსულში კაიროში, ალექსანდრიაში, და სხვა მახლობელ აზიის ცენტრებში გაყიდულ მონებისა, რომელთაც მამელუკები ერქვათ.

ბედის ირონიით, ზოგი მათგანი სახელგანთქმულ ნაპოლეონსაც ებრძოდენ ეგვიპტეს დაპყრობის დროს.

ერთი ასეთი მამელუკის საოცარი თავგადასავალი ნაამბობი აქვს **უიარაღოს** თავის ყოველმხრივ შესანიშნავ მოთხრობაში — **„მამელუკი“.**

ეს მოთხრობა ჯერ კიდევ არ არის ისე დაფასებული, როგორიც ერგება ამ პატარა შედევრს. საჭიროა ეს წიგნი ცალკე გამოვიდეს, რომ დღევანდელმა ახალმა მკითხველმა იგრძნოს ფეოდალიზმის უკუღმართი ისტორია.

ამ მხრივ ეს მოთხრობა შეიძლება შეუდარებელიც იყოს ახალ ქართულ მწერლობაში.

ფრანგი მოგზაური კავალერი შარდენი, რომელსაც სპარსეთში უმოგზაურია სამეგრელოდან. სადაც დიდი გაჭირვება გამოუვლია, იგონებს ასეთ ამბავს:

როცა თურმე ერთმა თავადმა გადაწყვიტა ცოლი შეერთო, დაიწყო ქორწილისათვის მზადება.

უეჭველია ქორწილი ჩინებული უნდა გადაეხადა და ამისათვის მიუხედავათ ნატურალურ მეურნეობისა, მაინც ფულები დასჭირებია. ამ დროს თურმე ანაკლიას პორტს მოადგა უცხოელი ხომალდი და თავადი რას თავადი იყო, თუ ხომალდის მოსვლას არ გამოიყენებდა და გადაუწყვეტია თავისი ყმების გაყიდვა.

მაგრამ გლეხებსაც კარგათ ცოდნიათ თავიანთი საზიზღარი პატრონის ბინძური ჩვეულება და ცოლშვილიანათ დედაწულიანათ მთებში გახიზნულან.

ფეოდალის გულის წყრომას საზღვარი არ ჰქონდა, მაგრამ მთებში გასულ ხალხს რას დააკლებდა.

მაშინ თურმე თავადმა გადაწყვიტა ასეთი ოინის გაკეთება.

მოიმიზეზა ახლად გარდაცვალებული მამის სულის ხსენება და გადაწყვიტა წირვის გამართვა.

დაუძახა თორმეტამდე მღვდელს, მაგრამ წირვა ჯერ შუამდე არ მისულიყო, რომ სტაცეს ხელი, სათითაოდ გაპარსეს და გაყიდეს „წმინდა“ მამები ოსმალეთში მონებათ.

ადვილი წარმოსადგენია, თუ სამღვდელოებას ასე ექცეოდა, რა ხელს დააყრიდა თავის ყმებს...

ქართულ კლასიკურ მწერლობაში ჩვენ უკეთესი ადგილიც მოგვეპოება ამ სამარცხვინო ადამიანის ვაჭრობის შესახებ. ეს არის უმთავრესად „კალმასობა“ უდიდესი ეპოპეა მე-18 საუკუნის ფეოდალურ საქართველოსი, სადაც პირველად გაისმა ბატონყმობის წინაალმდეგ ხმა ქართულ მწერლობაში. „კალმასობა“-ს იმ ადგილს, სადაც მოთხრობილია ბერი იოანე ხელაშვილის მოგზაურობა იმერეთში, ჩვენ ასეთი ეპიზოდი გვხვდება: გურიის მთავარს, გურიელს საუბარი აქვს იოანე ბერთან ალებმიმცემლობასა და ვაჭრობის შესახებ.

მთავარს სამარცხვინოთ მიაჩნია ვაჭრობის ხელობა.

გურიელს უზარმაზარი ჯოგი ჰყავს ჯიშიანი ცხენებისა, მაგრამ ერცხვინება გაყიდვა, ეს არ შეშვენის კეთილშობილ გვარსო.

მაშინ ბერი იოანე მიმართავს მრისხანე თავადს და პირში მიახლის—როგორ არის, რომ ამ თავადებს ცხენების გაყიდვა სამარცხვინოთ მიაჩნიათ და თავიანთ ყმებს, ადამიანის შვილებს ასობით ყიდიან ურჯულოებზე, განა ადამიანები ცხენებზე უფრო გასამეტებელნიაო? ეუბნება ის მონებით მოვაჭრეს.

არც ისე შორს არის ის დრო, როცა ადამიანებს ძაღლებზე ცვლიდენ, როცა ცხენების გაყიდვას თაკილობდენ და ადამიანებს კი დაუნდობლად აშორებდენ თავის ქვეყანას და უცხოეთში მონებათ ჰკარგავდენ, სატანჯავათ და საწამებლად.

და ანაკლიას ზემო ციხეს კიდეც ქვია „სატანჯიო“.

ეს იყო უმთავრესი სტრატეგიული პუნქტი გლეხებზე სანადიროთ და მონებათ დატვირთულ გემების რეზერვუარი.

თითქო ზღვის ზვირთებში კიდევ ისმის ძუძუმწოვარა ბავშვებისა და უცხოეთში გასაუპატიურებლად გაყიდულ ქალ-ვაჟთა გამწარებულ დედების ყრუ-ქვითინი.

და როცა ამ მოგონების შემდეგ თვალს ავლებ ახალ სოციალისტურ მშენებლობას, რაღაც არაადამიანური ჟრუანტელი გივლის ტანში.

ამხ. ისაკი ჟვანია გვიყვებოდა ამ ამბებს მთელ გზაზე—ანაკლიამდე.

ავტომობილი პირდაპირ მიადგა ენგურის ბორანს.

აუარებელ ხალხს მოეყარა თავი.

ალბათ ელოდენ ჩვენ მისვლას.

ყველაზე უფრო ჩემი ყურადღება მიიქცია გრძელწვერიანმა რუსებმა. ჩასუქებული **უკვე მზით გამურული რუსის მუჟიკები დიდი ალამ-სალამით მიესალმენ ისაკის.**

ეხლა კი მართლა დაიჩრდილა ისაკის ეგზოტიური წვერ-ულვაში, მაგრამ „ხოდოკებთან“ ერთად თავის მოყვარეს მეგრელებმაც.

იმპროვიზაციით პატარა მიტინგი მოეწყო.

პირდაპირ გაიმართა საუბარი საჭირ-බოროტო საქმეებზე, ეს ასე ვთქვათ, გაერთიანებული პლენუმია მთხოვნელებისა.

„შაბათობა“

ირკვევა, რომ აქ შაბათობა ყოფილა მოწყობილი ზღვის ნაპირის გასაწმენდათ, ამიტომ ყოფილა ამდენი ხალხი შეკრებილი. ნაწილი ელოდა ბორანით მეორე ნაპირას გადასვლას, ნაწილი კიდევ გაღმა მუშაობდა.

ამ სამუშაოს დასათვალიერებლად მივდიოდით ჩვენც.

როგორც გამოირკვა 40-მდე ყუბანელ რუსს უთხოვია აქ დასახლება. ადგილობრივ ხელისუფლებას გადაწყვეტილი აქვს წააქეზოს მეთევზეობა ამ კუთხეში და ამიტომ დაურთავს ნება რუსი მეთევზეებისათვის აქ დასახლებისა.

აქ მიწა ბევრია, მაგრამ საჭიროა დიდი კულტურა, რომ გამოსადეგი გახდეს. უმთავრესად, რასაკვირველია, მალარიაა ამ ადგილის მუსრის გამვლები.

ისე ბევრია აქ გამოსადეგი ადგილი, რომ ერთმა სოფელმა არც კი იცის მეორე სოფელში ვინ ესახლება: ასე იყო ჭალადიდშიც:

იმერეთში კი ერთი ნაჭერი მიწისთვის, წინათ მაინც, ძმა-ძმას თავს გაუპობდა.

როგორც განზრახულია იმ ტემპით რომ წავიდეს აქ ჩაისა და სხვა ძვირფასი მცენარეთა კულტურის გაშენება, არავითარი, ეჭვი არ არის, რომ მუშა ხელით მდიდარი დასავლეთი საქართველო სანახევროდაც ვერ აწვდება მუშა-ხელის მოთხოვნილებას.

განსაკუთრებით დიდი შრომაა საჭირო ჩაის მომზადებისათვის, რომელიც ჯერ კიდევ ვერ ეგუება შრომის მექანიზაციას.

ენგური ზღვის შესართავთან

ამ ადგილას მე პირველად ვნახე ენგური. ენგურზე კი ბევრი რამ უცხო და ფანტასტიური მსმენია.

უთქვამთ თერგი ტბორია ენგურთან შედარებითო. ამიტომ ენგურის ნახვას მოუთმენლად მოველი.

მაგრამ აქ ენგური შავ ზღვას ერთვის და მთის მდინარის ყველა თვისება დაკარგული აქვს, არავითარი გარჩევა არ იყო ჭალადიდის რიონისაგან.

მეგონა კიდეც ეს რიონია და მხარი მეცვალა.

აქ ენგურს მეორე ნაპირს თვალს ვერ გაუწვდენ, ისე ფართო აქვს კალაპოტი, უნდათ კი ამ ადგილს საცალფეხო ხიდი ააგონ.

წინათ ეს იქნებ შეუძლებელიც იყო, მაგრამ, როცა აკვირდები გარშემო მშენებლობის ტემპებს, უკვე შეუძლებელი არაფერია.

ნაპირზე აუარებელი ბადეებია გაშლილი, ზოგი შრება, ზოგს კიდევ აკერებენ და ლამბავენ. ბადეებიც სხვადასხვანაირია, ზოგი ჩემთვის უცნობია, ზოგი კი ბავშობიდან მიხსოვს, როგორც „ხოლოხი“ ბადე და ზუთხის საჭერი კვახიანი ბადეები.

ასეთ ბადეებს ორპირში ხმარობენ ზუთხის საჭერათ.

ნაპირზე პატარა ხომალდებია მომდგარი და აუარებელი ნავები.

ნავებში გაირჩევა მეგრული პაიდები.

ზევით უფრო მკაფიოთ მოსჩანს ციხე ანაკლია.

იმ ადგილს, სადაც ენგური უერთდება ზღვას, ჩნდება ნახევარკუნძული.

სწორედ ამ ადგილზეა განზრახული კურორტის გაშენება.

ჩვენც უნდა გავიდეთ გაღმა.

მოაცურეს ნავები: „გედი“ და „მეომარი“

მომაგონდა როცა ფოთში ვიყავი და პალიასტომის ტბაში უნდა შევსულიყავით, ყველანი დაფიქრებული იყვნენ არ გვირჩევდნენ ზღვაზე გასვლას, ძალიან სახიფათოა, წუხელის ღელვა იყო და „ტბორია“-ო.

იმდენი ხანი იმეორეს მაშინ ეს სიტყვა, თანაც ისეთი დაშინებული ხმით, რომ ძალაუნებურად შეც გადამედო მათი შიში.

აქაც ხომ ზღვის შესართავია და ენგურიც რაც არ უნდა იყოს ენგურია, თვინიერი კია, მაგრამ ალბათ ერთი შეხედვით.

ვინ იცის ძნელი სანდობია ეს თვალუწვდენი ენგური.

ამის გარდა მე უკვე დიდი ხანია არ მიცხოვრია ორპირის რიონთან, და შეიძლება ვერც კი მოვიგონო ცურვა, თუმცა ბავშობისას არავისზე ნაკლები ცურვა არ მცოდნია.

ამის გარდა ჩვენი კინო ექსპედიციის ჯგუფის მეთაური რეჟისორი ქალია და ამ შემთხვევაში რაინდობა სავალდებულოც არის, მაგრამ, როცა შევავლე თვალი რამდენიმე მენავეს, რომელნიც საჭეს თასმასავით გაკრიდნენ, გული დამიმშვიდდა.

ისე კი მართლა კაცს გული შეუღონდება ამ ნავში.

მივადექით ერთ ადგილას, ნავი სილაზე გაჩერდა, ვალმიდან გამოვიდნენ მეგრელები და როგორც იყო გაგვიყვანეს მეორე ნაპირას.

ჩვენ თვალის წინ გადიშალა თვალწარმტაცი სურათი.

გარსია ვენტურა კალდერონის პერუს პეიზაჟი

ეჭვი არ იყო ნამდვილი პერუს ლანდშაფტი წარმოსდგა ჩვენ წინ, გგონია თითქო ტყიდან გამოვა „პერუს მოთხრობების“ ავტორი მექსიკანელი მწერალი გარსია ვენტურა კალდერონი, რომელიც სიამაყეა ლათინურ ამერიკის ახალი მწერლობისა.

ეს კალდერონი ჩემი უკანასკნელი გატაცებაა, მისი ოფორტები მოთხრობებით უფრო მეტყველია, ვიდრე ზოგიერთი ტრაქტატები ტროპიკებზე.

აქ მართლაც სუბტროპიკების ზენიტია.

ამ კუნძულზე ძველიდან დარჩენილი თათრებია დასახლებული.

ეხლა მათთვის სხვაგან მიუციათ სამოსახლო ადგილები, აქედან კი აყრილან, რადგან კუნძული უნდა გაიწმინდოს.

ზოგ სახლებს ეხლა იღებენ. მაგრამ ამ სახლებს მხოლოდ სახელი ქვიათ სახლებისა, ისე ფაცხებია ჭუჭყიანი და ჭვარტლიანი.

სახლების უკან მიმდგარა გაუტეხელი ტყე, წინ ალვის ხეებითა და ვერხვებით დაბურული ეზოებია.

იშვიათი პლიაჟია.

ხაპირის ქვიშა მაგარია, მაგრამ ფოთოლივით ნედლი, გეგონება სველ აბრეშუმს ეხები.

ზღვის ნაპირზე წყალი არ არის ღრმა, ზოგან რამდენიმე კილომეტრზე კაცი არც კი დაიყურება.

ამ ადგილს ორი მხრიდან ხვდება ქარი.

თუ წარმოიდგენთ, რომ ანაპამდე შავ ზღვაზე არ არის საბავშო კურორტი, მაშინ ადვილი იქნება იმ ენტუზიაზმის გაგება, რომლითაც აღტაცებულია ამ საქმის მესვეური ხალხი

ეხლა საქმეზე გულდაგულ

ყველაფერს აბრკოლებს უსახსრობა, მაგრამ უსახსრობას კიდევ გაუძლებს კაცი, ეხლა მეტი საშუალება გვაქვს გავაჩაღოთ ახალი წამოწყება, ზოგჯერ უფრო ძნელია ცენტრში აუხსნა ადგილობრივი საჭიროება. უნდა თვალით ნახოს კაცმა რიდან რა საქმე გამოვა.

ეს ადგილი ამას წინად დაათვალიერეს **შალვა ელიავამ და ლევან ღოღობერიძემ:** ორთავენი აღტაცებაში მოვიდნენ და დაგვპირდნენ დახმარებას.

ეხლა აქ შაბათობა არის, ხალხი თვითონ გამოვიდა სამუშაოთ. ცოტა ხნის შემდეგ რომ მოსულიყავით და გენახათ ბევრათ აჯობებდა. ზოგი სამუშაო გაკეთებული იქნებოდა, ბაღსაც გავაშენებდით, ჯერ კიდევ ყველაფერი არ არის აყვავებული.

ეს უნდა ნახოთ მაისის ბოლოს. — სილამაზე თვალის მომჭრელი.

მაგრამ ჩვენთვისაც ადვილია იმის წარმოდგენა, რომ ეს სილამაზე მართლა ზღაპრულია

დიდი ენტუზიასტია ამ შაბათობის მომწყობი თემალმასკომის თავმჯდომარე **აქვსენტი ყორშია.**

აქვსენტი მეგრულად აზარებს ისაკის პატაკს.

ისმის სწაპა-სხუპით ლაპარაკი. გარშემო მეგრელებიც ერევიან ლაპარაკში.

იწონებენ აქვსენტის ნალაპარაკევს, ალბათ პირობას იძლევიან მალე მოათავონ სამუშაო, საერთოდ დიდი იმედი აქვთ ამ კურორტის, ამას მალე შეიტყობ და იოლადაც მეგრული რომ არ იცოდე.

სიტყვაზე უფრო მეტყველია მათი სახე.

ყველაფერს ამბობენ გაბრწყინებული, გახარებული და დაიმედებული გლეხის თვალები.

მაგრამ, როგორია კლიმატიური პირობები?.. ვეკითხებით ჩვენ ისაკის.

აქ კი ვერ მოვასწარი ჩამეწერა ერთი მეათედიც:

ამხანაგი ისაკი ლაპარაკობდა: ქართულად, მეგრულად, რუსულად.

პროფესორ კორონინის დასკვნით, 24 წლის გამოცდილებით, ხალხის დაკვირვებით, მისი საკუთარი მოსწრებითა და გამოკითხვით მერე სხვადასხვა ექსპერტებისა მედიცინის ავტორიტებისა დასკვნით, ეს ადგილი სწორეთ გამოჭრილია საბავშო კურორტისათვის. მე თავში მიტრიალებდა ანტიური და თანამედროვე მედიცინის მამათმთავრის წყეული ჰიპოკრატეს მომაკვდინებელი დახასიათება ამ კოლხიდისა და მისი მალარიის დიაგნოზი.

მაგრამ ისაკიმ აქაც უარჰყო ყოველივე ხსენება კოლოებისა და მალარიისა და საერთოდ ყველა ასეთი „მავნებლებისა“.

ყოველ შემთხვევაში, როცა მოთავდება კოლხიდის დაბლობის ამოშრობა ანაკლიის საბავშო კურორტი მთელ კავშირში გაითქვამს სახელს.

პიონერების ბანაკები „სატანჯიოს“ დაბლა

თავზე ვადაგვიარა გარეულ იხვების გუნდმა. ეხლა ჩვენ ვისმენთ როგორია საერთოდ ანაკლიის მიდამოების სამეურნეო პერსპექტივები:

სიმინდი და თხილი: აქედან უნდა გაიტანონ ხე-ტყე. ამ რაიონში უთვალავია და ზევით ენგურიდანაც ჩამოაქვთ, აქ კარგათ დაწვდება გზა, ახლო შენდება უზარმაზარი შამგონის ქაღალდის ქარხანა, არა მარტო საქართველოსათვის, მთელი ამიერ-კავკასიისათვისაც.

მესაქონლეობის მომავალი უზრუნველყოფილია.

რამდენიმე ათასი ჰექტარი ეხლაც დათესილია თუთუნი.

აბრეშუმეობით განთქმულია ეს კუთხე

ეხლა ჩაის პლანტაციების და რამის თესვასაც შეუდგენ.

მაშინ ძველი ანაკლიის სახელოვანი პორტის სახელიც აღდგება, მართლაც პორტი აქ მხოლოდ უკანასკნელად იმპერიალისტურ ომის დროს გაუუქმებიათ. ეხლა მხოლოდ სანაპირო ჯარის ნაწილების სადარაჯო პუნქტია

უკან დაბრუნებისას უფრო დიდი გვეჩვენა დაბა ანაკლია.

ფოსტა-ტელეფონის კანტორას რადიო მიემატა.

გლეხთა ახალგაზრდობის სკოლას—სუბტროპიკული, აგროინდუსტრიალური ტეხნიკუმი.

ბადეების ახლო თითქო დელფინების ქარხანაც გაჩნდა.

მაგრამ პირველ ყოვლისა და უმთავრესად ჩვენ გონებას ეხატებოდა:

ანაკლიის პლიაჟზე „სატანჯიოს“ დაბლა გაიშლება პიონერების ბანაკები.

პატარა საყვირები და დაფდაფები შეუერთდებიან ენგურის ზვირთებს და ათასობით მზით დარუჯული გოგო-ბიჭები საბავშო მოედნებზე ტანს გაიმრთელებენ და ჯანსაც მოიმატებენ.

ენგურზე გაჩნდება წაქცეულ ეიფელის კოშკის მაგვარი საცალფეხო ხიდი, გაიშლება საბავშო სანატორია და კულტურისა და დასვენების პარკი და იმ „სატანჯიოს“—მაგიერ, როცა ფეოდალიზმის შავბნელ დროს დედებს გულიდან უსინდისოთ სტაცებდნენ ძუძუმწოვარ ბავშებსაც კი, და როცა ქალვაჟებს თხების ველად ძოვება არ შეეძლოთ, მოიტაცებდნენ და სათათრეში მონებათ გაჰყიდდნენ, ეხლა აგუგუნდება ახალი ცხოვრება, ადგებიან ახალი კადრები, ახალი წყობილების განსამტკიცებლად.

ზღვის კურორტი ანაკლია პირველი უჯრედია შავი ზღვის სანაპიროების მთლიანი კურორტისა, რომელიც ორას კილომეტრზე გაიჭიმება ბათომიდან სოხუმამდე, სადაც იქნება მუშებისა და გლეხების უმთავრესი „ჯანმრთელობის სახელოსნო“.

მე მჯერა არ გავა რამდენიმე წელი და ზღვის კურორტი ანაკლია ყველას ეცოდინება.

ჩვენ დავესწარით პირველ „შაბათობას“, პირველ აგურის ჩადგმას და საძირკვლის ჩაყრას, და მიხარია, რომ პირველს მიხდება წერა ამ დიდი გამარჯვების შესახებ სოციალისტური მშენებლობის ფრონტზე.

ტიციან ტაბიძე.

წითელი მებრძოლნი ბანაკად

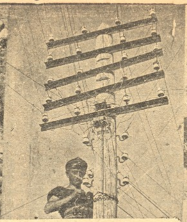

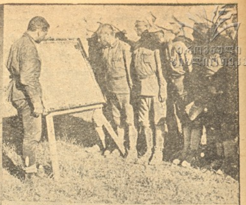

ორ თვეზე მეტია, რაც წითელი ჯარის ნაწილებმა დასტოვეს საზამთრო ბინები და გავიდენ ბანაკად. აქ, კარავთა ქალაქებში, წითელი მებრძოლები გულმოდგინეთ მეცადინეობენ, აღრმავებენ ზამთრაში მიღებულ ცოდნას, სწავლობენ ბრძოლის ხერხებს, რათა აღჭურვილნი სამხედრო ხელოვნების ყველა დარგებით, საჭირო დროს ვაჟკაცურად დახვდნენ მათ, ვინც მოისურვებს ხელი შეუშალოს სოციალისტურ მშენებლობას საბჭოთა ქვეყანაში.

საბანაკო სამზადისი წრეულ დაიწყო გაზაფხულით. წითელი ჯარის ნაწილებმა მიზნად დაისახეს კულტურული ბანაკის მოწყობა, ისეთი ბანაკის, რომელიც ერთ და იმავე დროს იქნებოდა სწავლებისა და დასვენების საუკეთესო ადგილი. ბანაკის მოწყობის ირგვლივ გაიშალა სოციალისტური შეჯიბრება. ნაწილები ერთი მეორეს ეჯიბრებოდენ ბანაკის საუკეთესოდ მოწყობაში და საბოლოოდ მიზანიც მიღწეულ იქნა.

გორის ბანაკი დღითი დღე უმჯობესდება, აგებულია ლამაზი სახლები, ბიბლიოთეკა - სამკითხველოები, დასასვენებელი და სასპორტო მოედნები. ბანაკის მიდამოებში დარგულია მრავალი ათასი ხე.

ავჭალის ბანაკი, რომლის მოწყობაში საქართველოს მშრომელებმა მიიღეს უახლოესი მონაწილეობა, წარმოადგენს საუკეთესო ადგილს სწავლებისათვის. ავჭალის ბანაკი მოკლე ხანში გადაიქცევა ერთ-ერთ პირველ ბანაკად მთელს საბჭოთა კავშირში.

— : —

როდესაც ეცნობი რომელიმე ქარხანას, როდესაც ესაუბრები დამკვრელი ბრიგადის წევრს, გრძნობ, რომ მთელი ყურადღება მიქცეულია საწარმოო - სათინანსო გეგმის შესასრულებლად. ამა თუ იმ ქარხნის მუშები სჭიმავენ, არ ზოგავენ ენერგიას, რათა პირნათლად შეასრულონ გეგმა და აჩვენონ მტერს თუ მოყვარეს, თუ რის გაკეთება შეუძლიან მუშათა მარჯვენას. ასეთივე სურათია დღეს ბანაკად. მებრძოლთა მთელი ყურადღება მიპყრობილია იქითკენ, რომ საუკეთესოდ შეასრულონ თავისი „საწარმოო-საფინანსო გეგმა“, მხოლოდ მათი გეგმაა—საბრძოლო მომზადება.

ზაფხულის პერიოდი საუკეთესო დროა საბრძოლო სწავლებისა და მომზადებისათვის მინდვრად არის მრავალი შესაძლებლობა, ოომ არმიელი ახლო გაეცნოს სამხედრო ხელოვნებას და ივარჯიშოს პრაქტიკულად, ბანაკი საუკეთესო ადგილია საბრძოლო გეგმის შესასრულებლად.

ყოველმა არმიელმა კარგათ იცის, თუ რა უნდა აკეთოს, იგი იცნობს საბრძოლო მომზადების გეგმას და ეს აძლევს მას საშუალებას ზედმიწევნით შეასრულოს მეთაურთა ყოველი დავალება. საბრძოლო მომზადების გეგმა მიყვანილია ათეულამდე, ყოველ ცალკე მებრძოლამდე. როდესაც ესაუბრები წითელ მებრძოლს ტაქტიკურ მეცადინეობაზე გასვლის წინ, იგი გაძლევს გარკვეულ პასუხს, თუ რა მიზანს ისახავს მეცადინეობა, რა უნდა აკეთოს მან მინდვრად, რა ამოცანა უნდა შეასრულოს მისმა ერთეულმა. ყოველი მებრძოლი ნათლად არის გარკვეული ამა თუ იმ პერიოდის სწავლებაში. ეს არის წითელი ყაზარმის უდიდესი მიღწევა.

ბურჟუაზიული არმიების ჯარისკაცები არიან თავისი მეთაურების ბრძანების ბრმა აღმასრულებელნი, წითელი მებრძოლი კი ბრძანებას ასრულებს სრული შეგნებით, მან კარგათ იცის, თუ რას, ან რისთვის აკეთებს.

საღამო ჟამს, როდესაც ჩამავალი მზის სხივები უკანასკნელად ეალერსებოდნენ თეთრ კარვებით დაფარულ კვერანკის მთას, მებრძოლებს მოეყარათ თავი დასასვენებელ მოედანზე. მოწვეული იყო ლეგიონის ერთ ერთი ასეულის კრება, სადაც უნდა განეხილათ მომავალი დღის მეცადინეობის პროგრამა. მეთაურმა დაწვრილებით ილაპარაკა პროგრამაზე, გადუშალა არმიელებს მთელი დღის სურათი. დაიწყო მსჯელობა. პროგრამის გარჩევაში მონაწილეობა მიიღო თითქმის მთელმა ასეულმა. მეორე დღეს, როდესაც ასეული დაბრუნდა მეცადინეობიდან, მებრძოლებმა მოიყარეს თავი დასასვენებელ მოედანზე და დაიწყეს მსჯელობა, თუ როგორ ჩატარდა მეცადინეობა, ვინ უფრო კარგად შეასრულა ცალკე დავალება. სწავლების ასეთი მეთოდი საუკეთესო შედეგს იძლევა. მებრძოლი უშუალო მონაწილეა ყაზარმის მთელი ცხოვრების, მთელი სწავლების ე. იგი იცნობს თავის ნაწილის „საწარმოო - საფინანსო გეგმას“ და ასრულებს მას სრული შეგნებით და პასუხისმგებლობით

— : —

ბანაკად მთავარი სროლაა. „არც ერთი ტყუილ - უბრალოდ დახარჯული ტყვია. ყოველი ტყვია მიზანს“—აი, ლოზუნგი სროლისა, და, უნდა ითქვას, რომ ქართული წითელი ჯარი საუკეთესოდ ანხორციელებს ამ ლოზუნგს. კავკასიის წითელ - დროშოვან არმიის სასპორტო - სასროლო შეჯიბრების დროს 1-ლ ქართულ მსროლელ დივიზიის ჯუნდმა უჩვენა ყველას უდიდესი მიღწევები სასროლო საქმეში. მებრძოლებმა კარგად იციან იარაღის მოვლა-პატრონობა, მათი შენახვა, მოხ-

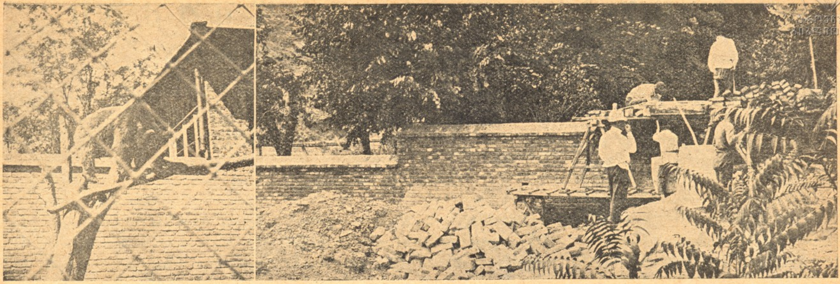

ზოოპარკის ირგვლის აშენებენ ქვიტკირის გალავანს

მარება, დივიზიას ყავს ისეთი მსრო-ლელები, რომლებიც არც ერთ ტყვი-ას არ აცდენენ მიზანს.

პირველმა დივიზამ თავისი თა-ვი გამოაცხადა დამკვრელად სრო-ლის საქმეში და სცდილობს შეასრუ-ლოს ნაკისრი ვალდებულება. თამა-მად შეიძლება ითქვას, რომ დივი-ზიას ამ მხრივ ხვდება გამარჯვება, იგი მალე იქნება საუკეთესო მსრო-ლელი დივიზია საბჭოთა კავშირის მუშურ - გლეხურ წითელ არმიაში.

1-ლ აგვისტოს — საერთაშორისო წითელ დღესთან დაკავშირებით, წი-თელ ყაზარმაში ჩატარდა დიდი მუ-შაობა. წითელი მებრძოლები ემზა-დებოდნენ ამ დღისათვის, უმარტავ-დნენ გლეხობას 1-ლ აგვისტოს მნი-შვნელობას, აცნობდენ მათ, თუ რო-გორ ემზადება ბურჟუაზია ახალი ომისათვის და ვის წინააღმდეგ იქნე-ბა მიმართული კაპიტალის იარაღი.

ეს დღე ღირსშეშანიშნავია იმით, რომ მან ნათელ ჰყო წითელი მებ-რძოლების სრული პოლიტიკური შეგნება - მომზადება. წითელი მებ-რძოლები ზედმიწევნით ერკვევიან საბჭოთა კავშირის საერთაშორისო და შინაურ მდგომარეობაში, იცნო-ბენ პარტიისა და ხელისუფლების პოლტიკას.

გზეთ „წითელ არმიელ"-ის თანა-მშრომელები აგვისტოს წინა დღე-ებში ესტუმრენ ავჭალის ბანაკს და გამართეს საუბარი არმიელებთან 1-ლ აგვისტოს შესახებ.

1-ლ ქართ. მსრ. ლეგიონის არმი-ელმა აოჩილ კოკილაშვილმა სთქვა: „ჩვენ კარგად ვიცით, რომ ბურჟუა-ზია ჩვენთვის ლესავს თავის იარაღს. მაგრამ მათ ტყუილად ჰგონიათ, რომ საბჭოთა კავშირი სუსტია. დეე მათ კარგათ გაითვალისწინონ შო-რეულ აღმოსავლეთის გაკვეთილი".

საარტილერიო ლეგიონის არმიელ-მა გ. თავზარაშვილმა გამოიჩინა კარ-გი მომზადება პოლიტიკურ დარგში.

„საბჭოთ კავშირი განიცდის ზო-გიერთ საგნების და პროდუქტების სიმცირეს. ეს ყველამ კარგად იცის, იცის ისიც, რომ მშრომელთა მთელი ძალ-ღონე მიმართულია იქითკენ, რომ განვავითაროთ მძიმე ინდუსტრია, რაც შესაძლებლობას მოგვცემს ავა-ყვავოდ ჩვენი მეურნეობა".

საკავშიროელებმა სთქვეს: „მის-თვის სადა გვცალიან, როდესაც სხვა უამრავი საქმე გვაქვს. მაგრამ, თუ კი საჭირო იქნება, ჩვენ შევძლებთ მო-უგრიხოთ მტეს კისერი ისე, როგორც ჩინელ ხუნხუზებს".

არმიელთა ეს სიტყვები მოწმობენ მას, რომ პოლიტიკურად ჩვენი არმია შეგნებულია.

არმიელებმა იციან, ვინ არის ჩვენი მტერი და მოყვარე.

— : —

ბანაკიდან დაბრუნებისას, წითელი ყაზარმა ისტუმრებს გრძელვადიან შვებულებაში მრავალ ათასს წითელ არმიელს, ეხლა ბანაკად მიმდინა-რეობს უდიდესი მუშაობა შვებულთა მოსასმზადებლად სოფლად მუშაო-ბისათვის.

1-ლი ქართული მსროლელი დივი-ზია შვებულთა სახით მისცემს სო-ფელს: 240 კოლექტივის ხელმძღვა-ნელს, 15 მებამბეს, 120 მებაღეს, 140 მევენახეს, 70 მებოსტნეს, 130 ჩაის მეურნეს, 50 მეაბრეშუმეს, 213 ტრაქტორისტს, 205 კულტმუშაკს, 230 მოანგარიშეს და 472 მემინ-დვრეს.

აი, ასეთ მოქალაქეებს უბრუნებს წითელი ყაზარმა სოფელს.

— : —

ყაზარმას შემოდგომაზე დასტოვებს მრავალი ათასი არმიელი. უდიდესი შვებულთა არმია დაუბრუნდება სო-ფელს, რათა აწარმოონ მუშაობა სო-ფლის მეურნეობის გარდასაქმნელად სოციალისტურ საფუძველზე. შვე-ბულთა მაგიერ წითელ ყაზარმაში მოვლენ 1908 წელში დაბადებული ახალგაზრდები, რომლებიც ამჟამად მუშაობენ ფაბრიკა - ქარხნებში და სოფლად.

წითელი ყაზარმა დარწმუნებუ-ლია, რომ საბჭოთა საზოგადოებრი-ობა 1908 წელში დაბადებულთა სა-ხით, მისცემს მას საუკეთესო ახალ-გაზრდებს, რომლებიც კიდევ უფრო განამტკიცებენ არმიის სიძლიერეს, საბჭოთა კავშირის თავდაცვის უნა-რიანობას.

ე. გორელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ოლიმპიადის შედეგები

მოსკოვის პრესა რუსთაველის თეატრის შესახებ

საბჭოთა საქართველოს განსაკუთრებულმა კოლორიტულმა ყოფა-ცხოვრებამ რუსთაველის თეატრის წინაშე წამოაყენა რთული ამოცანა. მას უნდა გამოენახა ისეთი ნაციონალური ფორმები, რომელთა საშუალებით ქართველ მაყურებლისთვის გასაგები და ნათესაური იქნებოდა თანამედროვე თემატიკა. ამიტომ იყო, რომ „ჯავშანოს“ დადგმის დროს რუსთაველის თეატრმა სხვა თეატრებს არ მიჰბაძა და პიესა თავისებურად გადააკეთა ქართულ ისტორიულსა და ყოფა-ცხოვრებით პირობებთან შეფარდებით.

წარმოდგენა გაითამაშეს განსაცვიფრებლად. ქართველებში ყოველგვარმა თანდაყოლილმა თვისებამ — იშვიათმა პლასტიურმა მოძრაობამ, მუსიკალობამ, ცეცხლიანი მგზნებარე ტემპერამენტმა, გამოწრთობილმა დიდ თეატრალურ კულტურით, მოგვცა სრული და სავსებით ჩამოყალიბებული ფორმები. ამ ჩინებულ თეატრიდან შეგვიძლიან ბევრი რამ შევისწავლოთ.

ნ. გონჩაროვი.

სრულიად თავბრუდასხმული იყო საზოგადოება ტემპერამენტით, დინამიკით და აქტიორულ წმინდა თამაშით, რაც გვიჩვენეს ჩვენმა სტუმრებმა. ეს არ იყო მარტო გაშიშვლებული „სტიქია“, არც შედეგი „სამხრეთის ჰავის“; უდიდესი ვარჯიში (ტრენიროვკა). გამოკვეთილი თავდაჭერა, შესანიშნავი მოხმარება აქტიორის სხეულის, განსაკუთრებული მოხმარება რეჟისორის მიერ „კოლექტიურ ორგანიზმის“ სწორე და ფხიზელი აწონ-დაწონვა და გამოანგარიშება — ყველა ეს დიდი და საუკეთესო თეატრალური კულტურა გამოაშკარავებულ იქნა დიდის მოულოდნელობით ყველა „თავაწეულ“ მოსკოველ თეატრალებისათვის.

ამის გარდა, რა დიდებული გრძნობა ზომიერების, მაგალითად, იმ სახიფათო მომენტში, როდესაც რევოლიუციონური სპექტაკლები ჩვენი საუკეთესო თეატრებისაც კი ვარდებიან გადაჭარბებულ ესტეტიზმში: „ხალხური ღრეობა“, სიმღერები, ცეკვა და სხვ... ახმეტელმა ერთი წუთითაც კი არ გადაამეტა. არავითარი პოპულარული „დივერტისმენტები“, რაც მეშჩანურ მაყურებელს იტაცებს — არამედ მხოლოდ მკაცრი მიზანლტოლვა და ნამდვილი რევოლიუციური მიზანშეწონილობა.

სადკო (ვეჩერ. მოსკვა).

ამხ. ახმეტელმა შესძლო ერთის მხრით დაყრდნობოდა იმ ნაციონალურ მასალას, რომელიც მის განკარგულებაში იყო, ქართველ ხალხის მრავალ საუკუნოების კულტურას და მისი ისტორიის თავისებურებას, მაგრამ ნაციონალური მომენტები არ

ამხ. ენუქიძე, ახმეტელი და კარახანი

გადაუჭარბებია. თავის თეატრის მთავარ შინაარსად აღებული აქვს თანამედროვე კლასიურ ბრძოლის პრობლემები. ეს რთული სოციალური კონფლიქტები გადაგვიშალა ადგილობრივ კავკასიის მასალათა მაგალითებით.

თავის მეცადინეობაში ამხ. ახმეტელი სრულიად სამართლიანად ჩამოსცილდა სტანისლავსკის სისტემას და უარყო ინტელიგენტურ ფსიქოლოგიზმის გადმოღება. მან ეს ტრადიცია ჩასთვალა უვარისად თეატრის მომავალ განვითარებისათვის. მან გამოძებნა სწორი გზა, რომ თეატრმა გამოხატოს ეპოქის დინამიკა, იმ სამი წარმოდგენით, რომლებითაც ამხ. ახმეტელი სოციალისტურად შეეჯიბრა ჩვენს თეატრებს (მოსკოვის პირველ სამხატვროს, ვახტანგოვის სახელობისას და მოსპს-ისას) ღირსეულად გარდაიტანა კონკურენცია და გვიჩვენა, რომ მისი მეთოდებით შეიძლება მიღწეულ იქნას დიდს ეფექტობას, ვიდრე იმ მეთოდებით, რომლებითაც მოსკოვის თეატრები მოქმედებენ.

უეჭველად, რუსთაველის სახელობის თეატრს ერთი პირველთაგანი ადგილი უჭირავს ჩვენს რესპუბლიკაში და უნდა ჩაიწეროს საკავშირო თეატრების პირველ ათეულში. გვიჩვენებს თეატრალურ კულტურის ისეთს სახეებს, რომლიდანაც მოსკოვის და ლენინგრადის თეატრებს შეუძლიანთ ისწავლონ. ის ამსხვრევს შოვინისტურ ჩურჩულს, თითქოს მოსკოვის გარეშე თეატრები არ არსებობდეს.

პ. მ. კერჟენცევი.

რუსთაველის სახელობის თეატრი დიდათ განირჩევა მეორე ქართულ თეატრისაგან, რომელიც აღმოცენდა განათლებულ და ნიჭიერ რეჟისორ მარჯანოვის გავლენით. როგორც ჩვენ წინად აღვნიშნეთ, მარჯანოვის თეატრი თითქმის მოკლებულია ნაციონალურ ფერებს (Окраски) გარდა ენისა. წინააღმდეგ. რუსთაველის თეატრი საქართველოს ნამდვილი ნაციონალური თეატრია.

ნაციონალური თავის ფორმებით, რუსთაველის თეატრი საერთაშორისოა თავის მხატვრულ მნიშვნელობით. მიდის საკუთარის გზით, ჰქმნის თავის ახალ მხატვრულ ხერხებს და ახალ, ორიგინალურ, დიდ სტილს, და სახე-ნიმუშებს.

კ. ფელდმანი.

რუსთაველის თეატრმა გააკვირვა მოსკოვი. მოსკოვი ჰგონებს და მეც მოსკოვთან ერთად, რომ რუსთაველის თეატრი დგება მსოფლიო თეატრების პირველ რიგში.

ეს უპირველესად მიტომ, რომ ქართველები შესანიშნავი აქტიორული მასალაა. უდიდესი ტემპერამენტი, თამაშის სერიოზულობა, სიმსუბუქე მოძრაობის, გამომეტყველი მიმიკა — არაჩვეულებრივია! ყველაფერს [illegible] რაღაც „სიქალწულის“ ბეჭედი აზის. ამასთან ერთად მათ აქვთ დიდი კულტურა, რაც საშუალებას აძლევს მია-

ღწიონ გარკვეულს და სრულყოფილ ფორმებს, რომლით გამოჰხატავენ აწმყოს, წარსულს, ქართველებს და სხვა კავკასიის ერებს.

ა. ლუნაჩარსკი.

სიმელი რუსთაველის თეატრს

რუსთაველის სახელობის თეატრი წარმოადგენს განსაკუთრებით ბრწყინვალე და დიდ მოვლენას მსოფლიო თეატრლურ კულტურის დარგში. მისი როლი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ ცილისწამების ატმოსფერაში ქართულ კულტურის დაცემის შესახებ, რომელსაც საზღვარ-გარედ ქართველი მენშევიკები ავრცელებენ.

რუსთაველის თეატრი ეკუთვნის იმ თეტრის იმ მცირე რიცხვს, რომლებიც საკითხს ხალი შემოქმედებითი მეთოდის შესახებ უშუალოდ და ახლოს მიუდგნენ. თეატრი ამ საკითხის გადაჭრის გზას, როგორც ეს მის დადგმებიდან სჩანს, (განსაკუთრებით „ანზორ") ბურჟუაზიული თეატრის ინდივიდუალისტურ მეთოდის უარყოფაში ჰხედავს. ამ მიმართულებით თეატრს აქვს დასახული კომპოზიციური ხერხები, ურთიერთობა კოლექტივსა და ინდივიდუალურ გმირს შორის მათ ფუნქციალურ დამოკიდებულებაში. ამ მიმართულებით თეატრს მონახული აქვს ყველაზე უფრო დიდი მიღწევები მასიურ სცენების აგებაში, რაც არ ანთავისუფლებს მას საჭიროებისაგან, შემდეგშიაც განაგრძოს მუშაობა სახეების ინდივიდუალურ გაგების გაღრმავებულ ხერხების გამონახვის გზით.

უნდა აღინიშნოს აქტიორთა მთელი კოლექტივის საუცხოვო შედუღება, მისი რიტმისა და სიტყვის არაჩვეულებრივი კულტურა, ანსამბლის მაღალ დონესთან ერთად, ხაზი უნდა გაესვას მთელ რიგ გამოჩენილ აქტიორებს, რომლებიც დიდის ნიჭით არიან დაჯილდოვებულნი.

სპექტაკლების მხატვრული გაფორმება იძლევა სცენიურ ამოცანების ხელსაყრელ მარტივ და ყოფა-ცხოვრების ელემენტებისაგან დაშორებულ გადაჭრას, ხაზების და მასების საინტერესო კომპოზიციებს. დიდათ კვალიფიციური რეჟისორული მუშაობა განირჩევა სპექტაკლის ყველა კომპონენტის ერთმანეთთან ოსტატურად შედუღებით და მათი საერთო სტილისა და აზრისადმი დაქვემდებარებით.

თეატრის დადებით შემოქმედებითი შესაძლებლობათა შემდეგი გაშლა და აგრეთვე შემდეგი დამუშავება შემოქმედებითი მეთოდისა, რომლის საფუძველიც თეატრს უკვე მოცემული აქვს, რუსთაველის სახელობის თეატრს საშუალებას მისცემს კიდევ უფრო დაწინაურდეს მსოფლიოს თეატრებს შორის და განამტკიცოს ის ადგილი ს.ს.რ. კავშირის თეატრებს შორის, რომელიც მან სამართლიანად პირველ საკავშირო ოლიმპიადაზე დაიკავა.

მოძრავი თეატრი სოფლად

საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში დიდი ხანია მუშაობას აწარმოებენ სასოფლო მოძრავი თეატრები, რომლებსაც დიდი მნიშვნელობა აქვთ სოფლის მეურნეობის გარდაქმნის და კოლექტივიზაციის იდეის პროპაგანდის პერიოდში.

თეატრები მოწყობილია ცეკავშირის ინიციატივით, რომლებიც მუშაობენ კახეთის ოლქში, სამეგრელოში და რაჭა-ლეჩხუმში. ამ მხრივ აღსანიშნავია სამეგრელოში მყოფი მომუშავე მოძრავი თეატრი, რომელმაც მეგრულ ენაზე ორი პიესა დადგა, რამაც მოსახლეობაში თეატრს ძალიან დიდი ავტორიტეტი მოუპოვა.

ყველა ამ თეატრების პროგრამა ძალიან მარტივი ფორმით არის მომზადებული. თეატრების რეპერტუარი შედგენილია შალვა დადიანის, ერთაწმინდელის და გოგიაშვილის მიერ. საერთო ხელმძღვანელია ამხ. გ. ბუხნიკაშვილი. ასეთივე თეატრი გაგზავნილი იყო აგრეთვე გორის ოლქში, სადაც თეატრმა უკვე დაამთავრა წარმოდგენების გამართვა.

გორის ოლქში გაგზავნილი თეატრი დაარსდა გასული წლის 15 დეკემბერს, თანახმად პოლიტგანათლების მთავარ სამმართველოს მიერ მოწყობილ საგანგებო თათბირის დადგენილებისა. დასი შესდგა კაცისაგან და 3 ქალისაგან, შრომის კოლექტივის სახით. თეატრის მთავარი მიზანი იყო: შექმნა მართლაც მოძრავი თეატრი, რომელიც წარმოდგენას დასდგამდა ყველგან და არავითარი განსაკუთრებული სასცენო მოწყობილება არ დასჭირდებოდა. შინაარსი: თანამედროვე - კოლექტივიზაციის და კოოპერაციის საკითხები, გამოყენება ხალხური მუსიკალური ინსტრუმენტებისა და სხვ.

დასმა გორის ოლქში იმოგზაურა ას რვა დღე და გამართა 77 წარმოდგენა. თეატრმა მოგზაურობის დროს თავის ნამდვილ მიზანს მიაღწია, იგი მართლაც სასოფლო თეატრი იყო და გამართა წარმოდგენები ზოგ ისეთ პუნქტებში, სადაც თეატრალური მუშაობის ნასახიც არ ყოფილა. თეატრს დიდი დამაბრკოლებელი მიზეზები ჰქონდა, მას მოუხდა მუშაობა ზამთრის სიცივეებში და გაზაფხულის წვიმიან დღეებში. არც ისეთი ადვილი საქმეა ამ დროს სოფლიდან სოფელში სიარული, მით უმეტეს გზების და გადასაზიდ საშუალებების ხშირად უვარგისობის დროს.

ხშირი იყო შემთხვევები: ფეხით დადიოდენ სახიობები 8-9 კილომეტრის მანძილზე; თეატრს არ უძნელდებოდა ასეთ დაბრკოლებების გადალახვა, რადგან თეატრის გაფორმება ძალიან მარტივი იყო და ამასთანავე ერთად სახიობებში დიდი სურვილი და ენერგია იყო მუშაობისა.

აღსანიშნავია, რომ ადგილობრივი მმართველი ორგანოები ყველგან, ყოველმხრივ უწყობდენ ხელს თეატრს, ახლად დაარსებული სასოფლო-სამეურნეო არტელები დიდის ხალისით ეხმარებოდენ ბინით, გადასაზიდ საშუალებებით, წარმოდგენების მოწყობაში, და სხვა. საერთოთ კოოპერატიულ ორგანიზაციებმა კარგათ შეიგნეს თეატრის მიზანი. ბევრგან თანხებსაც კი იღებდნენ ღარიბ გლეხობისათვის ბილეთების შესაძენათ, ან კიდევ მთლიანად ყიდულობდენ წარმოდგენას და უფასოდ უთმობდენ მშრომელ გლეხკაცობას.

იმ შთაბეჭდილების შესახებ, რომელიც მოახდინა გლეხობაზე თეატრმა საჭიროა გავითვალისწინოთ, რომ თეატრს მოუხდა მუშაობა კოლექტივიზაციის ჩატარების დროს და მით უმეტეს თავის შინაარსით იგი მართლაც მისაწვდომი გახდა გლეხობისათვის.

თეატრს ნაკლიც ჰქონდა. ეს იყო ერთგვარი სისუსტე გაფორმებაში, მაგრამ ეს სისუსტე ანაზღაურდა შინაარსით. თეატრის მიერ მოწყობილი თანადროულ საკითხებზე სიმღერები და შაირები თითქმის ყველა სოფლებში დარჩა გადაწერილი და პოპულიარული გახდა. გარდა ამისა, თეატრი ერთგვარ ნიმუშათ გადაიქცა ადგილობრივ დრამწრეებისათვის და ბევრგან ადგილობრივი თეატრალური მუშაობა ამით გამოცოცხლდა.

ცეკავშირმა ეხლახან დაარსა თურქული მოძრავი თეატრი, რომელიც ამ მოკლე ხანში მიემგზავრება იქ, სადაც თურქი მოსახლეობა არის დასახლებული. თურქული თეატრი აგრეთვე წარმოდგენებს დასდგამს ილალოზე გასულ თურქ მოსახლეობასთან. პროგრამაში გაშუქებული იქნება კოლმეურნეობის და სამომხმარებლო კოოპერაციის საკითხები.

აღსანიშნავია ამხ. გ. ბუხნიკაშვილის ხელმძღვანელობა, რომელმაც მთელი ძალღონე იხმარა იმისათვის, რომ სოფლად მოწყობილიყო მოძრავი თეატრები და მან ამ შემთხვევაში კიდეც მიაღწია მიზანს.

კასპის რაიონიდან დაბრუნებული თეატრი ხელახლად შეუდგა მზადებას გორის ოლქისათვის. რეპერტუარის დამუშავების შემდეგ დასი გაემგზავრა 1-ლ ივლისს. თეატრი მოწყობილია გორის საოლქო ალმასკომის ხარჯზე, თეატრის დანიშნულებაა გამართოს სააგიტაციო წარმოდგენები გორის ოლქის ყველა სოფლებში. უმთავრესი ყურადღება მიქცეული აქვს თეატრის შინაარსს, მუსიკალურ ილიუსტრაციას. თეატრს თან ჰყავს სპეციალისტი გარმონის დამკვრელი და მეჩონგურე. გორის საოლქო ალმასკომი ამის შემდეგ მუდმივათ აარსებს მოძრავ თეატრს, სპეციალურად გორის ოლქისათვის. ასეთი მოძრავი თეატრის დაარსება, რომელსაც ხელისუფლება და პარტია დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს, ჯერ არც ერთ ოლქს არ უფიქრია და დროა ამ საქმეს ოლქებმა მიაქციონ ყურადღება და გორის ოლქიდან მაგალითი აიღონ.

ასეთი თეატრი აუცილებლად დიდ სარგებლობას მოუტანს სოფლის მშრომელ გლეხობას, სოფლის კულტურის ამაღლებას, წერა-კითხვის უცოდინარობის მოსპობას და კოლექტივიზაციის გაჯანსაღებას.

ისაკო ციციაშვილი.

რამის პლანტაციებზე

სხვადასხვა სამუშაოები რამის პლანტაციებზე

უკან მოვიტოვეთ ქუთაისი, რიონი, გადავედით მდინარე წყალწითელაზე და მივედით სოფელ კვახჭირში—კენდირ-რამის საკავშირო ტრესტის ამიერ-კავკასიის სამეცნიერო-საგამომომკვლევო ოსადგურის ტერიტორიაზე. მაშინვე გავემართეთ [illegible]ით, რამის ამწვანებულ პლანტაციებისაკენ.

მინდვრად მუშაობაა. აფხვიერებენ მიწას, ასუფთავებენ მცენარეების ბუჩქებს, იწერავენ სპეციალურ წიგნებში მათი ზრდის მაჩვენებლებს. ჩვენს თვალწინ რამის დიდი რიგებია, რომლის დამუშავებაზედაც მუშაობენ საბჭოთა კავშირის სამეცნიერო ძალები.

მიუხედავად რამის კულტურის სიახლისა, მისი ცალკე ბუჩქები საქართველოში ჯერ კიდევ 1841 წელს მოიპოვებოდა. უფრო ფართო გავრცელება რამის კულტურამ მოიპოვა გასული საუკუნის ბოლოში ლენქორანში, ზუგდიდში, ლაგოდეხში და სხვა რაიონებში, სადაც მის დამუშავებას ფრანგები აწარმოებდნენ. ფრანგებმა დიდი ფული დახარჯეს რამის კულტურაზე, მაგრამ მათი ცდები არ გამართლდა, საქმე ჩაიფუშა და რამი მივიწყებულ იქნა. მხოლოდ ზოგიერთ საცდელ სადგურებს ჰქონდათ რამდენიმე ბუჩქი.

ამჟამად კვახჭირის სადგურის მინდვრებზე რამის კულტურისათვის განოყიერებულია 20 ჰექტარი მიწა. სამუშაკის ამხ. იშკოვის თანხლებით დგურის დირექტორის, სამეცნიერო შემოვიარეთ რამის ნათესები. რამის შესახებ 1927 წელში ამბობდნენ, რომ ამ „მცენარეს მდიდარი, მაგრამ შორეული მომავალი აქვს“-ო. მაგრამ ეს „შორეული მომავალი“ უკვე დადგა, რამის კულტურას მიქცეული აქვს უდიდესი ყურადღება და შორს არ არის ის დღე, როდესაც რამი გამოყენებული იქნება ჩვენს საფეიქრო მრეწველობაში. შარშან დაწყებული საცდელი სამუშაოები წელს ფართოდ ტარდება. საბჭოთა ინჟინრებმა ამხ. მიშინმა და ლებედევმა გამონახეს რამის პირველადი დამუშავების საშუალება, ააგეს სპეციალური მანქანა, რომელსაც ახლო ხანში გამოსცდიან კვახჭირის პლანტაციებზე.

რამი ანუ ჩინური ჭინჭარი მრავალწლოვანი სუბტროპიკული მცენარეა და თავის ღეროში შეიცავს მაღალი ხარისხის ბოჭკოს, რომელიც ხარისხით ყველა სხვა ღეროიანი მცენარეების ბოჭკოებზე მაღლა სდგას. რამის ღეროები ირეცხება სპეციალურ ტუტოვან ხსნარებში, მიღებული ბოჭკო ხელახლა ირეცხება და იგზავნება მანქანებზე დასამუშავებლად. ჩვენი ინჟინრების საშუალებით მანქანა 8 საათის განმავლობაში ამუშავებს ერთ ტონა ღეროს. გამომგონებლების ძირითადი ამოცანაა—გაადიდონ ნაყოფიერება, გააუმჯობესონ თავიანთი გამოგონება.

— თქვენ ვერ წარმოიდგენთ ყველა იმ სიძნელეებს, რომელთა დაძლევაც ჩვენ გვიხდება. ამბობს სადგურის დირექტორი,—თუნდაც სათესლე ფონდის მიღება იაპონიიდან. უნდოდათ ჩვენი მოტყუება, რამის თესლის მაგივრად სხვას გვიგზავნიდენ, მუშაობა ფერხდებოდა. ჩვენ საკუთარ თესლს ვერ ვენდობოდით და მხოლოდ ამ ცოტა ხნის წინად, ცდების პროცესში, აღმოვაჩინეთ მისი ღირსება. მომავალში ჩვენ შემოვიტანთ მხოლოდ ხარისხოვან თესლს და პლანტაციებზე ჩვენს თესლს გამოვიყენებთ. საქმის დაწყებისას იჭვები იყო. ამბობდნენ, რომ რამი უნდა ყუთებში დაირგას და შემდეგ გადაირგას, საქმეზე კი უფრო იოლი აღმო-

ჩნდა, ჩვენ გადავამზადით და ვფიქრობთ რამი პირდაპირ პლანტაციებზე დავრგათ.

მართლაც, რამის კულტურაზე მუშაობაში ჯერ კიდევ ბევრი სიძნელეა მოსალოდნელი, დამუშავების საშუალებები უნდა შემოწმდეს, გაიაფდეს, უფრო რენტაბელური გახდეს, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, არსებულ პირობებშიაც კი,რამის ბოჭკო უფრო იაფი ელირება, ვიდრე ეგვიპტიდან შემოტანილი ბამბა, რითაც ძვირფას ვალიუტასაც შემოვინახავთ. რამის პერსპექტივები კი უდიდესია. ამიერკავკასიის მთელ რიგ რაიონებში შეიძლება რამის წარმატებით განვითარება. მისი განვითარების ძირითადი საკითხია მიწის საკითხი. ამჟამად რამი გაშენებულია მხოლოდ 40 ჰექტარზე კვახჭირში, ბათომში, ლინქორანში, გაგრაში, ადლერში, ზუგდიდში, სენაკში, მაგრამ არსებული მიწები არ არის საკმარისი, საჭიროა დაბლობების ამოშრობა, საჭიროა ჩატარდეს კონტრაქტაცია. უკვე მომავალ გაზაფხულიდან განზრახულია დაითესოს 10.000 ჰექტარი რამი, აქედან 3.500 ჰექტარი საბჭოთა მეურნეობებში და 6.500 ჰექტარი გლეხურ მეურნეობებში, რაზედაც დაიხარჯება ტრესტის პლანტაციებიდან მიღებული ერთი ტონა თესლი.

ამას წინად კვახჭირს უბედურება ეწვია. მდინარე წყალწითელა, განუწყვეტელი ნიაღვრებისაგან ადიდდა, ნაპირებიდან გადმოვიდა და დაფარა 5 ჰექტ. რამის საუკეთესო ნათესები. ეხლაც ეტყობა ბუჩქებს ამ უბედურების შედეგები — ისინი დაფარული არიან შავი ნალექით. მაგრამ სადგურის ყველაზე ძვირფასი ქონება — 5 წლის განმავლობაში მთელ მსოფლიოში შეგროვილი ლეროიანი მცენარეების ძვირფასი კოლექცია გადარჩა, რის შესახებაც ასე გახარებული მოგვითხრობენ აგრო - ტეხნიკოსები და პრაქტიკანტები.

ახლო მომავალში მოსკოვში ეწყობა ფაბრიკა-ლაბორატორია და ქუთაისში, ახალ სამეურნეო წლიდან, ქარხანა რამის პირველადი დამუშავებისათვის.

სადგურს მუშაობა უძნელდება მუშაკების კადრის უქონლობის გამო. ამიერ - კავკასიის უმაღლეს სასწავლებლებში უკვე დაკონტრაქტებულია 10 სტუდენტი, სამუშაოზე აყვანილი არიან ქუთაისის სასოფლო-სამეურნეო ტეხნიკუმის კურსდამთავრებულები. უკანასკნელებთან სწარმოებს მეცადინეობა. მომავალ წელს, სუბტროპიკული კულტურების სპეციალურ ინსტიტუტში,რომელიც თბილისში ეწყობა, რამის სპეციალურ განყოფილებაზე დაკონტრაქტებული იქნება 50 სტუდენტი. გარდა ამისა, იხსნება ახალი ტეხნიკუმი კადრების მოსამზადებლად რამის პლანტაციებისათვის.

სიძნელეები ტრესტს ბევრი აქვს. დღემდე ვერ მოხერხდა იმ შენობის მიღება კვახჭირში, რომელიც ცალიერი სდგას, დღემდე სამეცნიერო-საგამომკვლევო სადგურის მუშაკები კვახჭირის გლეხების ოჯახებში ცხოვრობენ. მაგრამ ეს სიძნელეებიც გადალახული იქნება. კვახჭირის სადგურის 84 ჰექტარ მიწაზე მუშაობა იშლება, თანხები ერთ მილიონ მანეთამდე სამეცნიერო-საგამომკვლევო მუშაობისათვის გაღებულია, ენერგია სადგურის მომუშავეებში დიდია. ეხლა სადგურის მუშაკების მთელი ძალლონე მიმართულია რამის ხუთწლედის შესასრულებლად, რომელიც ითვალისწინებს რამის გაშენებას ამიერ-კავკასიაში 50 ათას ჰექტარზე. ყველა ნიშნებია იმისათვის, რომ ეს ამოცანა შესრულებული იქნება.

ედ. შმერლინგი.

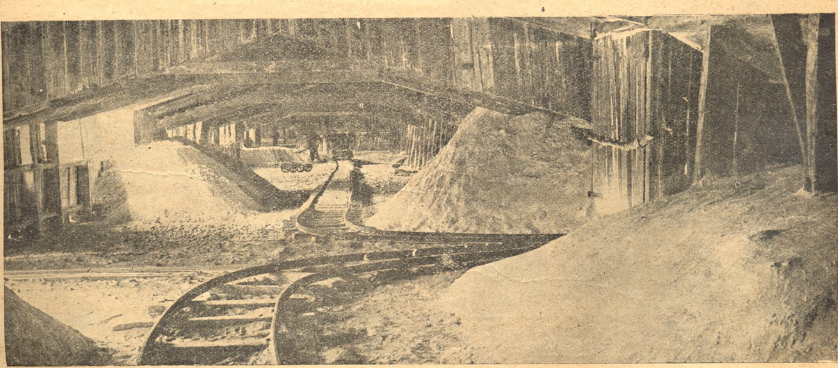

მუხროვანის გლაუბერის მარილის ქარხანა

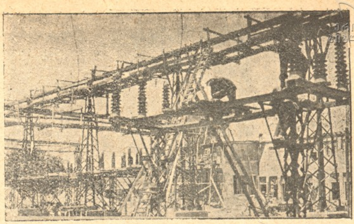

კასპი. საჰაერო ელექტრო-მოწყობილობის მონტაჟი რიონჰესის ქვესადგურისათვის.

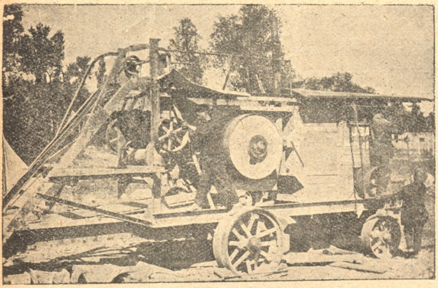

საზღვარგარეთიდან მიღებული სასოფლო გზის გასაყვანი მანქანა

მუშათა ახალი სახლი ლენინის რაიონში

ამიერ-კავკასიის მთავრობის დადგენილებით შემოღებულია ახალი თურქული ანბანი ლათინური ასოებით, რაც ბევრად აადვილებს თურქული ენის შესწავლას: სურათზე— კომკავშირელები უხსნიან მოხუც თურქს ახალ ანბანს ნარიმანოვის კლუბში

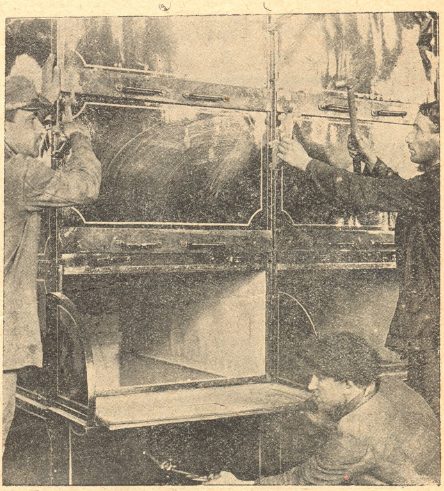

მეაბრეშუმეობის რაიონებისათვის 26 კომუნარის სახელობის ქარხანა ამზადებს პარკის სახმობებს

ქრონიკა სურათებში

ბალტიის ფლოტის დიდი საშემოდგომო მანევრები
სურათზე—ფლაგმანის გემი „პარიზის კომმუნა“ მანევრების დროს ღია ზღვაში

რევოლიუციონერების დევნა იაპონიაში და ამერიკაში
სურათზე—ჯო კარრი 19 წლის, რომელსაც სიკვდილით დასჯა ელის

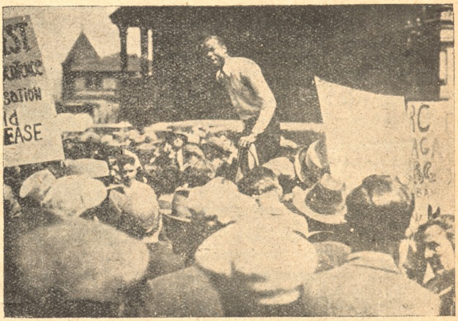

მთელ ინდოეთში გრძელდება იმპერიალისტების წინააღმდეგ საპროტესტო მიტინგები

ბახმარო. გრიგალისაგან დანგრეული ერთ-ერთი კუთხე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იშვიათი იუბილე

მიმდინარე წლის ივლისში შესრულდა 20 წელიწადი, რაც საავიაციო ასპარეზზე მოღვაწეობა დაიწყო **ბესარიონ ქებურიამ.** 20 წლის წინად ამ დარგში მომუშავენი თითებზე ჩამოსათვლელი იყვნენ. ასეთი დიდი სტაჟით საბჭოთა ავიაციას მხოლოდ ამხ. ქებურია ჰყავს.

ჯერ კიდევ 1909 წელს ქებურია ახდენდა გაფრენებს თბილისზე, საკუთარი კონსტრუქციის პლანერზე. ამავე წელიწადს ქებურიამ მიატოვა თავისი პლანერი და წავიდა საფრანგეთში ფრანგული ავიაციის მიღწევების თეორეტიული და პრაქტიკული შესწავლისათვის. ის შევიდა ცნობილ მფრინავ **ბლერიოს** სკოლაში. დიდის გულმოდგინეობით შეუდგა ფრენის საქმის შესწავლას და ბრწყინვალედაც დაამთავრა. მთელი ამ ხნის განმავლობაში ქებურია არც ერთხელ არ დამტვრეულა, რაც მაშინ დიდ მიღწევად ითვლებოდა.

საფრანგეთიდან ბლერიოს აპარატით დაბრუნების შემდეგ ქებურიამ მთელი რიგი გაფრენები მოახდინა ვარშავაზე, კიევზე, ნიჟნი-ნოვგოროდზე და სხვ. მაგრამ ბლერიოს აპარატი საკმაოდ მოძველდა, რის გამო მან რამდენჯერმე მარცხი განიცადა. ამის შემდეგ ქებურიამ ბლერიოს აპარატიც მიატოვა და შეუდგა საკუთარი კონსტრუქციის აპარატის აგებას, რომელიც სრულიად განსხვავდებოდა არსებულ აეროპლანებისაგან როგორც თავისი აეროდინამიური თვისებებით, ისე თავისი სილამაზით, სიმსუბუქით და სისწრაფით.

ეს იყო პირველი აპარატი აგებული რუსეთში 1910 წელს, რომლითაც ქებურიამ მრავალი საჩვენებელი გაფრენა მოაწყო თბილისზე, ქუთაისზე, ხონზე, ფოთზე და სხვ.

ასეთია ამხ. ქებურიას დამსახურება გმირული ეპოქის ავიაციის წინაშე.

იმპერიალისტური ომის დროს ამხ. ქებურია გაიწვიეს თურქეთის ფრონტზე, სადაც ის განაგებდა კავკასიის ავიო-რაზმის ტეხნიკურ ნაწილს.

ბესარიონ ქებურია

—

ომის დამთავრების შემდეგ ქებურიამ წინადადება მისცა მენშევიკურ მთავრობას მოეწყო საჰაერო მიმოსვლა ამიერ-კავკასიაში, მაგრამ ამაზე დასტური არ მიიღო და შეუდგა ავიაციის მეცნიერულ შესწავლას.

ამიერ-კავკასიის გასაბჭოების შემდეგ ამხ. ქებურია ერთი პირველი მოღვაწეთაგანია საბჭოთა ავიაციაში. დიდი აქტივობა გამოიჩინა ამხ. ქებურიამ საბჭოთა ავიაციის მეგობართა საზოგადოების ჩამოყალიბებაში, სადაც მრავალი წევრი მიიზიდა.

უკანასკნელ ხანებში ამხ. ქებურიამ დიდი ინიციატივა გამოიჩინა „უკრვოზდუხპუტ“-ისა და „დობროლიოტის“ შეერთების საქმეში, რაც მოხდა მიმდინარე წლის 20 იანვარს მოსკოვში, სადაც ერთხმად იქნა არჩეული „დობროლიოტის“ გამგეობის წევრად.

თავდაცვა-ავიაქიმის ამიერ-კავკასიის ყრილობაზე არჩეულ იქნა საზოგადოების პრეზიდიუმის და საბჭოს წევრად. ამხ. ქებურიას განზრახვა აქვს მოაწყოს თბილისში დიდი აერო-კლუბი

დიდია ამხ. ქებურიას დამსახურება ავიაციის დარგში, მაგრამ ყველას ჩამოთვლას არ გამოვუდგებით. საკმარისია აღინიშნოს ის, რომ ავიაციის დარგში 20 წლის მოღვაწეობის ისტორია, ეს თვით ავიაციის ისტორიაა.

ამ ჟამად ამხ. ქებურია 55 წლისაა, მაგრამ ის კვლავ არ იშურებს თავის ძალას და ენერგიას საყვარელი საქმისთვის.

ტრანსპორტის მუშაკთა კავშირის ცენტრალურმა გამგეობამ შუამდგომლობა აღძრა ცაკის წინაშე, რათა ამხ. ქებურიას მიენიჭოს დამსახურებული მფრინავის სახელი.

ლი.

დემიან ბედნი

ფლიდები

ხუცეს იპატეს გააჩნდა ფული.
თქვენ არ გეგონოთ აქ სასწაული:
ლოცვა-ვედრებით აქვს მონაგარი
მამა იპატეს ესე ქანქარი...
მაგრამ დადგა დრო: უარჰყვეს
ღმერთი,
მლოცავი კაცი არ ჩანს არც ერთი,
მდიდრებს აუგეს ყველას ანდერძი,
შუაზე ჩატყდა ცხოვრების ღერძი,—
მაშინ სთქვა ხუცმა: დრო დადგა
ძნელი.
მეც არ დამზოგვენ იროდეს ძენი,
წამგლეჯენ რაც მაქვს მე შენაძენი.
ფულის შენახვა ძნელია შინა,
სჯობს უშიშარი ვუპოვო ბინა.
და რა იხელთა მან ღამე ბნელი,
ყუთი ფულითა აიღო ხელში
და გაეშურა საკურთხეველში.
მარჯვე ალაგას მიმალა ყუთი
და წააწერა ზედ სიტყვა ხუთი:
—„აქ ძევს უხრწნელი ქრისტეს
სხეული“...
ეს ყუთი, მაგრად გადახვეული,
ნახა მნათემ და,—წაწყმიდა სული,—
ამოკრიფა, შიგ რაც იყო ფული,
ამას არ კმარობს ეს გაიძვერა,—
ყუთზე წანაწერს ქვეშ მიაწერა:
—„ქრისტეს სხეული აქ აღარ დადგა:
ქრისტე აღსდგა!“

—:—

მნათე ფლიდია, არ უნდა ფიცი,
ხუცის ფლიდობაც ხომ კარგა[illegible] ვიცი.
ორთავ ცრუიან, ორთავ ტყუიან,
ერთმანეთს ვერას დაემდურიან!
მხოლოდ ერთს ვშიშობ: ხუცმა ჯავ-
რითა
არ გამოიჭრას ყელი დანითა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ს ე ი რ ი

(ციკლიდან: ახალი აჭარისტანი)

1.

ასეთი მღელვარება სოფ. ხიხაძირში ჯერ არავის ახსოვს. მზე კიდევ არ მიმალოდა ცად აზიდულ მთებს, ცივ სიოს ჯერ კიდევ არ დაებერა მუდამ თოვლით დაფარულ მწვერვალებიდან, ხალხი კი მოგროვილიყო პატარა მოედანზე და მოუთმენლად მასლაათობდა. სოფელი საუცხოვო სანახაობას წარმოადგენდა. იგი არ გავდა საქართველოს დანარჩენ სოფლებს, სადაც საღამოობით, დღიურ მუშაობის შემდეგ ხალხი თავს იყრის კალოზე, საჯარო ადგილზე და გულუხვი კისკისი ფარავს მიდამოს. როცა აჭარის სოფელზე ლაპარაკობ, ხალხი ნიშნავს მამაკაცებს. ქალები სიიდან ამოშლილია.

ამ საღამოსაც მოედანი კაცებსა და ბავშვებს გაევსო. ცოტა მოშორებით გორაკზე, როგორც უჩვეულო ხმაურით დაშინებული ცხვრის ფარა, ერთმანეთს ეკროდენ შავი ფეჩეებით *) პირდაფარული ქალები. უხილავი თვალები, დამალული ღიმილი, ათასი იმედი და ოცნება ოდესღაც, საუკუნეთა მივიწყებულ წარსულში სასტიკ რელიგიის მსახურს შავი ჩადრის ქვეშ დაემალა. უკვე აღარავის ახსოვს აჭარაში, თუ რისთვის, რატომ არიან პირახვეული ქალები. მხოლოდ ერთი იციან: ქალის მიერ პირის ახდა ცოდოა. ამ ცნობას დაუღალავად, ერთგულად სდარაჯობს ხოჯა. და აი ქალებიც ამ საერთო ზეიმის დროს ზევიდან, როგორც ვარიყულნი, დასცქერიან ვაჟების მხიარულებას.

საერთო ყიჟინიდან ტაშტანის ხმა ყველაზე უფრო ხშირად ისმის. ტაშტან ირემაძე ეხლახან დაბრუნდა ბათომიდან. მან პარტსკოლის კურსები დაასრულა. ეხლა იგი, ყოფილი მოჯამაგირე, უბინადრო, ქოხსამკითხველოს გამგეთ დანიშნეს და ტაშტანიც, რომელიც სოფლის ახალგაზრდობამ მისცა ქალაქს სასწრაფოდ, შეპირდა სოფელს არაჩვეულებრივ სანახაობის ჩვენებას.

— ვიცით, ალბათ გადაცმული ბიჭები იქნებიან...

— ყურბან-ბაირამზე **) შარშან გახსოვს ქლები ***) რომ გავაწყვეთ სეირზე... ****)

ტაშტანი არ ეთანხმებოდა. აქ გადაცმას არ აქვს ადგილი. რასაკვირველია, თამაშია, მაგრამ სხვაგვარი. დიდი, ფართო ზეწარია და ზედ დადის ხალხი. ლაპარაკი არ ისმის, სიტყვები ზეწარზეა წაწერილი.

- მერე და ჩვენ კითხვა რომ არ ვიცით?..

ეს მართალი შენიშვნა იყო. მთელ სოფელში მარტო ტაშტანმა იცოდა წერა-კითხვა.

- ამხანაგებო! კინოს თან ახლავს ქალაქიდან ამხანაგი. იგი წაიკითხავს რაც სწერია და აგვიხსნის კიდეც.

მოხუცი ხოჯა დიდი ხანია გულდასმით უსმენდა ტაშტანს. ყველანი დაინტერესდენ ახალი ამბით, ახალი სანახაობით, რომელიც ჯერ არც კი მოსულიყო სოფელში. ისე დაინტერესდენ, რომ ხოჯას მოსვლაც ვერ შეამჩნიეს. ხოჯა ისმენდა და მისი ფიქრები სხვა გზას მიჰყვებოდა. „კინო, ფიქრობდა ხოჯა, რა უნდა იყოს ეს კინო“.

ამდენი ხანია ხოჯა სოფელშია, ყველაზე სწავლულად, ყველაფრის მცოდნეთ ითვლება, არ არის ისეთი ავადმყოფობა, რომ ხოჯამ არ უწამლოს. რა უნდა მოხდეს ისეთი სოფელში, რომ ხოჯამ არ ახსნას, და უცბათ კინო. რა არის კინო? განა რომ მობუნდეს ხალხი დაეკითხოს ხოჯას, აუხსნის? გასცემს პასუხს? ეწინააღმდეგება თუ არა კინო ყურანს? დაინგრა ავტორიტეტი, გადნა უსაზღვრო ნდობა, ბრძნის სახელი. ხოჯა დაუდ-ეფენდი საგონებელში ჩავარდა. იგი მოსცილდა ახალგაზრდობას და ძველ ნაცად მეგობართან, მოვახშეობის თანამოღვაწესთან ჩამოჯდა მოედნის ყურეში. აქაც პირველი სიტყვა, რომელიც მეგობრისაგან გაიგონა, იყო კინო.

— დაუდ ეფენდი, ეს რა მოუგონია ამ უნიფხოშვილებსა? ამბობს ყველაფერი შეიძლება დავინახოთ ზეწარზეო. გუშინ ასლანს ერთი ატოეზი მივეც ოც ბანკანოტათ *).

— შესაძლებელია, ისმაილ-აღა, ყურანი ამბობს—ყველაფერი შესაძლებელია.

— ზომები უნდა მივიღოთ.

— მართალს ამბობ. მეც ვფიქრობ, როცა ზეწარი ამუშავდება, უნდა რითიმე დავანგრიოთ ეს ცოდო.

— ეს ჩემზე იყოს, დაუდ-ეფენდი, როცა მანქანა გაჩერდება, შენ სიტყვა უთხარი ხალხს.

2.

ახალგაზრდობის ხმაური უცბათ შეწყდა გაისმა საყვირის ხმა და მოსახვევიდან მარდათ შემოსრიალდა მოედანზე მთავპოლიტგანის მოძრავი კინო. ავტოს კიანთა თვალებმა ხალხი შუაზე გააპო. ბავშვები კვერნებივით მოედვენ გორაკის კალთას. კაცები მოედნის განაპირას ჩამწკრივდნენ და კინომექანიკოსს მოედანზე მხოლოდ ამხ. ტაშტანი დახვდა.

ეს იყო პირველი წამი. მეორე წუთში ახალგაზრდობა უკვე გაცხოველებულ მუშაობაში იყო. მოედნის ერთი მხარეზე დაარჭვეს ორი ბოძი, რომლებს შორის გაფინეს თეთრი ზეწარი. ქალები ზეწარს უკან, გორაკზე მოკალათდენ. მოედანზე, ბალახის ხავერდით მოსილ მიდორზე კაცები და ბავშვები დალაგდენ. ამოძრავდა მოტორი და ბოძებზე განათლდა ორი ელნათურა. ბავშვები ტაშით, ყიჟინით და სტვენით შეხვდენ ამ უცხო სანახაობას. ზეწართან მთავპოლიტგანი ამხ. ვანო იდგა და ხსნიდა კინოს რაობას, მნიშვნელობას, სურათის შინაარსს.

რამდენათ ენათმეტყველი უნდა იყოს ორატორი, რამდენათ მდიდარი უნდა იყოს მისი ლექსიკონი, რამდენათ ძლიერი უნდა იყოს მისი გადმოცემა, რომ შესძლოს კინოს საიდუმლოების ახსნა ისეთ ხალხისთვის, რომლებსაც არასდროს არ უნახავთ ავტო, ელექტრო, ორთქლმავალი. რა გასაკვირია, რომ, მიუხედავათ წინასწარი საუბრისა, მომზადებისა, ეკრანზე ადამიანების გამოჩენამ ხალხზე არაჩვეულებრივი შთაბეჭდილება მოახდინა. ხოლო როცა პირველ გაკვირვებამ გაიარა, როცა ეკრანზე სიუჟეტი გაიშალა ხალხი ჩაერია სურათის მსვლელობაში. მოქმედ პირთა ყოველი ნაბიჯი, კომიკური თუ დრამატიული მომენტი, გმირობა, ღალატი, თუ მეგობრობა—ყველაფერი ცოცხალ გამოძახილს პოებდა დამსწრეთა შორის. მოედანზე ხმამაღალი გუგუნი იდგა. ლექტორის განმარტებები იბნეოდა მაყურებელთა ორგანიულ შენიშვნებში.

ხალხი ისე გართული იყო სურათით, რომ რევოლვერის სროლა ზარბაზნის ხმათ მოესმა. მექანიკოსის ხელი შედრკა, სურათი შეწყდა და ორმა ელნათურამ კვლავ გაანათა შეშინებულ ხალხით სავსე მოედანი. არავინ იცოდა რა მოხდა. რევოლვერის ხმა სწორედ იმ დროს მოისმა, როცა ეკრანზე წითელარმიელმა თეთრგვარდიელს თოფი მიუღირა.

რევოლვერის სროლაზე უფრო მოულოდნელი იყო ხოჯის გამოსვლა. მკრთალ სინათლეზე მოხუცი ხოჯა გძელ ყავარჯენზე დაყრდნობილი ნელის, მოთაფლულის ხმით ლაპარაკობდა:

— მართლმორწმუნენო! სანამდე მივიდა თქვენი ცდუნება. გეშინოდეს ცოდვის, გეშინოდეს ალაჰის...

პირველი ამხ. ტაშტანი მოვიდა გონზე. მის თვალწინ ელვის სისწრაფით გაიარა პარტსკოლის ლექციებმა: რელიგია წინააღმდეგია კულტურის, კულაკები და მღვდლები—ხოჯები მოკავშირეებია, საჭიროა სოფელში წიგნის, კინოს, განათლების შეტანა... ტაშტანი მიხვდა: ძველმა ცხოვრებამ დაიწყო ომი. პირველი გამოლაშქრება. ნუ თუ ტყვია მოხვდა მოტორს, მანქანას, ნუ თუ შეუძლებელი იქნება სურათის გაგრძელება... ხალხი ისე დაინტერესდა... მაგრამ ელექტრო ანათებს, მაშ მოტორი მუშაობს. თვალმა ეკრანს გადახედა, ტაშტანს გაეღიმა: ტყვიას ზეწარზე შეუმჩნევი კვალი დაეტოვებია. და უცბად ხოჯას თაფლის ხმა დაფარა ამხ. ტაშტანის ახალგაზრდულმა ყიჟინამ:

—ამხანაგებო! ხალხის მტერმა კინოს მაუზერი ესროლა. მაგათ უნდათ, რომ ჩვენ სურათი არ ვნახოთ, რომ სეირი შეწყდეს. ამხანაგებო, ბევრი ლაპარაკი არ არის საჭირო. თუ არ გინდათ სეირი, სთქვით და კინო წავა სხვა სოფელში.

მთავპოლიტგანმა იგრძნო რაშიც იყო საქმე და განზრახ მაღალი ხმით დაიძახა:

— აბრამ, ააწყვე ავტო. რადგან აქ არ უნდათ სურათი, მივდივართ სხალთაში...

მოედანი პარასკეობის ბაზრობას დაემზგავსა. საერთო ლაპარაკში და ყვირილში ძნელი იყო რისიმეს გაგება. ერთი კი აშკარა იყო ხალხისთვის: ხოჯა სურათის წინააღმდეგია. სურათი კი ისეთი საინტერესო იყო... როდის მოვა აწი კინო ხიხაძირში!..

ორი ახალგაზრდა ეცა ხოჯას:

— სთქვი ვინ ისროლა, თორემ გაგათავეთ...

ხოჯა მიხვდა, რომ ხერხმა ვერ გასჭრა და ისევე ადვილათ, როგორც კინოს წინააღმდეგ გაილაშქრა, გახდა თანამოაზრე:

ისმაილ აღას ხელები გაუკრეს.

— მე რა შუაში ვარ,—თავს იმართლებდა ისმაილ-აღა—ხოჯა ამბობს, რომ ყურანი კრძალავს კინოს....

— შვილებო, ჩაერია ხოჯა, ყურანში კინოს შესახებ არაფერი სწერია... ვისაც უნდა ნახოს..:

ხოჯა გამოძვრა, მაგრამ არც ისმაილ-აღა იყო სულელი

— მეზობლებო! მე ვთქვი ყურანი ამბობს... ეხლა მეც მინდა კინო.... მაპატიეთ, ბოდიში.

ხალხი სიცილით შეხვდა ისმაილ-აღას ბოდიშს. ჯავრი გაქრა და ყველა ითხოვდა სურათის გაგრძელებას. ეკრანზე ისევ გამოჩნდა წითელარმიელი, რომელმაც, თითქოს იგრძნო მომხდარი მაბადი, აღარ ესროლა თოფი თეთრგვარდიელს—პირდაპირ ხიშტზე აავო...

3.

დასრულდა სურათი. ხალხი მადლობას უხდიდა მთავპოლიტგანს და ხშირად ჩამოსვლას სთხოვდა. ყველაზე უფრო გაცხარებით ხოჯა და ისმაილ-აღა ეხვეწებოდა ქალაქელებს:

— ნუ დაგვივიწყებთ, ხშირად ჩამოდით.

ამხ. ტაშტანი ღიმილით უცქეროდა ხოჯას ფუსფუსს. ვანოს შეკითხვაზე:

— შეურიგდენ კინოს?

ტაშტანმა დინჯათ მიუგო:

— შეურიგდენ. მაგრამ სწორედ ამ შერიგებიდან იწყება ჩვენ სოფელში კლასთა ბრძოლა.

— არ შედრკე. დაგჭირდეს,—დაგვიხმარე. ამ ბრძოლაში ჩვენ უნდა გავიმარჯვოთ.

— მესმის.

ავტო მობრუნდა. ერთხელ კიდევ შემოავლო ღია თვალები მოედანს, ერთ წუთს კიდეც შეჩერდა ქალებით სავსე გორაკზე. თითქოს ჩაფიქრდა მათ ბედზე და მიმართა ქალაქის გზას .

სეირი დასრულდა. იწყება ბრძოლა ძველსა და ახალს შორის. ამ ბრძოლაში გავიმარჯვებთ. ამის დამადასტურებელია პირველი კინო-სეანსი სოფ. ხიხაძირში.

გრ. ნუცუბიძე.

*) ფეჩე—ჩადრის პირბადე, რომლითაც მუსულმანი ქალები სახეს იმალავენ.

**) ყურბან-ბაირამი—მუსულმანების დიდი რელიგიური დღესასწაული.

***) აჭარაში დღესასწაულზე ხშირად აწყობენ ყეენობას, კარნავალს.

****) სეირი—სანახაობა, აჭარაში ხალხის თავმოყრა ცეკვით, მურითი და სხვ. გართ-

*) ბანკანოტი—ქაღალდის ფული, აჭარაში ასე უწოდებენ თურქულ ლირას.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პ ი ო ნ ე რ ე ბ ი ბ ა ნ ა კ ა დ

იოსებ დავითაშვილი

კარგად მახსოვს იოსებ დავითაშვილი, მშვიდი, წყნარი, მორიდებული, მორცხვი.

მოვიდოდა „ივერიის“ რედაქციაში შემოაღებდა კარებს და გაჩერდებოდა.

— იოსებ, შენ უსაქმოდ არ მოხვიდოდი, გექნება რამე? — ვეტყოდით, რომ ცოტათი გაგვემხნევებინა და გაბედულობა მიგვეცა.

მაშინ იოსები უფრო მხიარულად გაიღიმებოდა, წაიღებდა უბეში ხელს და ამოაძვრენდა იქიდან რამდენჯერმე დაკეცილს ქაღალდს. კარგად ვიცოდით, რაც იყო ქაღალდში, მაინც ვკითხავდით:

— იოსებ, ეს რა არის? რაზე გასჯილხარ?

ახლა კი გაჰბედავდა ხმის ამოღებას და გვეტყოდა მორცხვობით: — აი, პატარა ლექსი მოგიტანეთ.

გადმოგვცემდა და ისევ მოწყენილი სახით დადგებოდა კარებთან, მანამ ჩვენ იმის ლექს გადავიკითხავდით. თუ მოუწონებდით, ისე გაეხარდებოდა, თითქოს დიდი, ძვირფასი რამ საჩუქარი.

გულუბრიყვილო იყო იოსები, როგორც ბავშვი, და უმეტეს ნაწილ მის ლექსებში ეს გულუბრყვილობა არის გამოხატული. ტყუილად ხომ არ აიღო საყმაწვილო ჟურ. „ჯეჯილმა“ დევიზად თავის გამოცემისა დავითაშვილის ლექსი:

იზარდე, მწვანე ჯეჯილო,
დაპურდი, გახდი ყანაო!

დავითაშვილი ხელოსანი იყო, დურგალი. მუდამ რაღაცა ტანჯული სახით გამოიყურებოდა. როცა კი მინახავს, სულ ერთი და იგივე ტანისამოსი ეცვა: ტანზე გარუჯული გახუნებული შალის ჩოხა, თავზე ასევე გახუნებული გარიბალდის ქუდი და ფეხზე ხარაზის ჩუსტები. ეს იყო მთელი მისი საძკაული.

არ დამავიწყდება, როგორ დაღონდებოდა ხოლმე და დაელრიჯებოდა სახე, თუ ლექსს დავუწუნებდით. სწორედ პატარა ბავშვს მოგაგონებდათ, რომელიც ტუჩებს კუმავს და სატირლად ემზადება, თუ მშობლებმა სურვილი არ აუსრულეს. დასამშვიდებლად და სანუგეშებლად ვეტყოდით ხოლმე:

— რას სწუხარ, იოსებ? განა შენ მარტო ხარ? ხშირად დიდრონ პოეტებსაც ვერ გამოუვათ ხოლმე კარგი ლექსი. რა უშავს? დღეს სუსტი გამოვიდა ლექსი, ხვალ უკეთეს დასწერ. გულს ნუ გაიტეხ. პირველად ხომ არ სწერ. რომ შენ ნიჭს ვაფასებთ, აი, იქიდანაც დაინახავ, რომ „ჯეჯილის“ პირველ გვერდს შენი ლექსი ამშვენებს: „იზარდე, მწვანე ჯეჯილო“...

ამ უკანასკნელ სიტყვების გაგონებაზე, ცოტა გული მოულბებოდა და შინ დამშვიდებული წავიდოდა.

ერთი ორი კვირის შემდეგ ჩვენი იოსები ისევ გამოჩნდებოდა, ისევ კარებში აიტუზებოდა და ჩვეულებრივი ღიმილით სუფთად დაკეცილ ქაღალდს გადმოგვცემდა.

ი. მანსვეტაშვილი.

ჩვენი ფოტო-ქრონიკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

აბრეშუმის სართავი ფაბრიკა. მუშათა ბრიგადა საწ. საფ. გეგმას ამოწმებს.

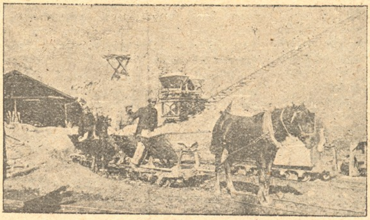

ალავერდის სპილენძის სადნობი ქარხანა. სპილენძის მიზიდვა მარქსის სახ. ქარხანაში.

პურის აკრეფა სოფ. წავკისის კოლმეურნეობაში.

აბრეშუმის სართავ ფაბრიკაში სამღებრო საამქრომ თავი დამკვრელად გამოაცხადა და მთლიანად შეასრულა საწ. საფ. გეგმა.

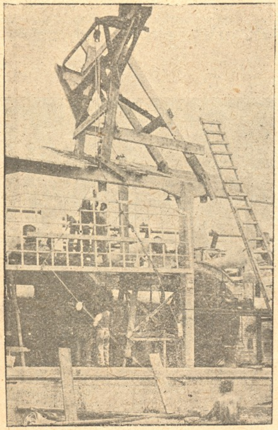

ბათომი. ნავთის გადამმუშავებელი ახალი ქარხნის აგება.

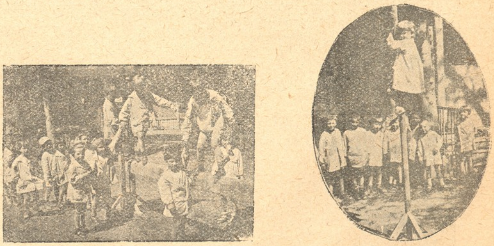

საბავშო ბაღი № 2-ის ბავშები ფიზკულტურაში მეცადინეობენ.

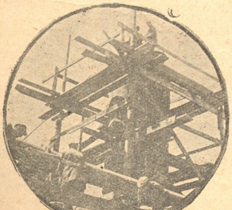

კოლონების დადგმა ბათომის ნავთის საწმენდ ქარხანაში.

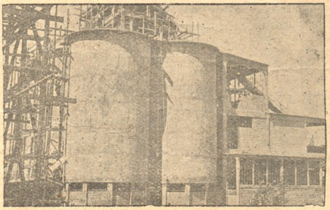

კასპის ცემენტის ქარხნის მთავარი კორპუსის აგება.

ახალი ოთხსახნისიანი გუთნის გამოცდა.

ფიზკულტურა და სპორტი

მოსკოვის გემო-კვების მუშაკთა გუნდი თბილისში

უკანასკნელი ორი კვირის განმავლობაში თბილისის ფიზკულტურული ცხოვრების ცენტრში კვლავ ფეხბურთი იდგა. თბილისს ესტუმრა მოსკოვის გემო-კვების მუშაკთა გუნდი, რომელიც უძლიერეს გუნდათ ითვლება წითელ დედა-ქალაქში. გემო-კვების მუშაკები ჩამოვიდნენ ორი გუნდის შემადგენლობით, ასე რომ შეიძლებოდა მათთან თავალი შეჯიბრების გამართვა, მაგრამ თბილისი არ აღმოჩნდა მზად სტუმრების მისაღებად: საუკეთესო გუნდები („დინამო" და მელითონეები) იმ დროს თბილისში არ იყვნენ და სტუმრების წინააღმდეგ გამოვიდნენ შედარებით სუსტი გუნდები, რამაც ბოლოს და ბოლოს მოსკოველებზედაც იმოქმედა და მათ უკვე აღარ გამოჰყავდათ მინდორზე თავისი საუკეთესო მოთამაშეები.

მოსკოვის გემო-კვების მუშაკთა გუნდში მრავალი ცნობილი მოთამაშეა (ძმ. სტაროსტინები, ისაკოვი, ლეუტა და სხვები), რამდენიმე მათგანი შედის საბჭოთა კავშირის ნაკრებ გუნდში. სამწუხაროა რომ ჩვენ ვერ ვნახეთ ყველა ამ მოთამაშეების ერთად თამაში. მიუხედავათ იმისა, რომ ყველა ეს მოთამაშეები თბილისში იმყოფებოდნენ, ისინი ერთად მაინც არ გამოდიოდნენ, რადგან იცოდნენ, რომ საქმე ჰქონდათ სუსტ მოწინააღმდეგესთან. თამაშობდნენ უმთავრესად სათადარიგო მოთამაშეები, ანდა ძირითადი მოთამაშეები ადგილების შეცვლით. მაგალითად, ხავბეკი თამაშობდა ფორვარდს და სხვ. მოსკოველების სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მათ ეხერხებათ სხვადასხვა ადგილზე თამაში. მაგალითად, ლეტუა, რომელიც ერთ-ერთ საუკეთესო ხავბეკათ ითვლება მოსკოვში, თბილისში თამაშობდა მარჯვენა გარე-ფორვარდს და თამაშობდა ისე, რომ ყოველ ადგილობრივ „ჩემპიონს" შეშურდებოდა მისი თამაში.

პიოველად სტუმრების წინააღმდეგ გამოვიდა სტალინის სახელობის სარემონტო ქარხნის გუნდი. ეს გუნდი დიდი ხანი არ არის რაც ჩამოყალიბდა და უკვე მნიშვნელოვან ძალად გადაიქცა. რკინისგზელების ახალგაზრდა გუნდმა თავისი საკმაოდ მაღალი ღირსება გამოამჟღავნა მოსკოველებთან შეჯიბრებაშიც: მატჩი დამთავრდა 2:2, რაც სარემონტო ქარხნის გუნდის უეჭველ წარმატებას მოწმობს.

შემდეგ შეჯიბრებაში მოსკოველებთან თაცაშობდნენ „დინამო-მეორე", პროფკავშირების მეორე ნაკრები გუნდი და ისევ „დინამო" 2. ამ უკანასკნელმა პირველი შეჯიბრება წააგო 0:4, ხოლო მეორე მოიგო 3:1, რაც შეეხება პროფკავშირების ნაკრებ გუხდს, მან მატჩი წააგო 2:4.

ამრიგად, ოთხი შეჯიბრებიდან თბილისმა ერთი მოიგო, ერთი ფრედ დაამთავრა და ორი წააგო. თუ ამ შედეგს შევადარებთ ორეხოვო-ზუევოს გუნდთან თამაშს, უნდა ითქვას, რომ აქ ერთგვარ წარმატებას აქვს ადგილი. ორეხოვო-ზუეველებმა ოთხივე შეჯიბრება მოიგეს საერთო ანგარიშით 20:5, მოსკოველების მიერ ჩატარებული შეჯიბრებები კი დამთავრდა 11:7 მოსკოვის სასარგებლოდ.

თუ შევადარებთ ერთმანეთს მოსკოვის და ორეხოვო-ზუევოს გუნდების თამაშს, უნდა ითქვას, რომ თბილისში ორეხოვო-ზუევოს გუნდი უფრო კარგად თამაშობდა, თუმცა მოსკოვში ეს გუნდი ყოველთვის აგებს გემო-კვების მუშაკების გუნდთან. ჩვენის აზრით, ეს აიხსნება იმით, რომ გემო-კვების მუშაკებს თბილისში არც ერთი შეჯიბრება არ ჩაუტარებიათ თავისი ძირითადი შემადგენლობით.

საერთოდ, წელს ფეხბურთის საქალაქთაშორისო შეჯიბრებების სეზონი მეტად საინტერესო გამოდგა. რამდენიმე თვის განმავლობაში ჩვენ თბილისში ვნახეთ მოსკოვის, ორეხოვო-ზუევოს, ბაქოს, ერევნის, ბათომის და ფოთის გუხდები. უნდა ვიფიქროთ, რომ ყველა ეს შეჯიბრებები უშედეგოთ არ ჩაივლის ჩვენი ფეხბურთელებისათვის და ისინი სათანადო დასკვნებს გამოიტანენ იქიდან.

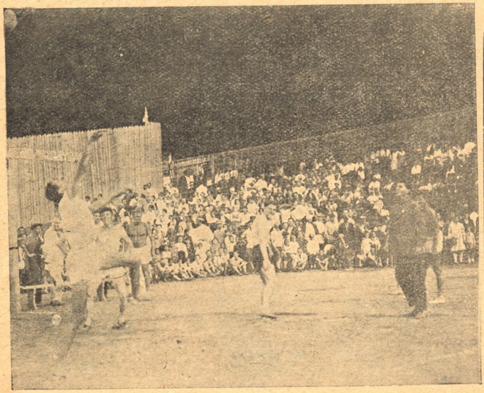

წალვერი. ფიზკულტმოედნის საზეიმო გახსნა. თამაში ფრენბურთით.

წალვერი. ფიზკულტმოედანი. ბავშების ვარჯიში.

მელითონეების დაბრუნება

საგასტროლო მოგზაურობიდან დაბრუნდა თბილისის მელითონეთა გუნდი, რომელმაც ერთი თვის განმავლობაში შემოიარა ნიკოლაევი, დნეპროპეტროვსკი, ხერსონი და უკრაინის სხვა ქალაქები. არ შეიძლება ითქვას, რომ ეს მოგზაურობა მაინცადამაინც ხელსაყრელი ყოფილიყოს მელითონეებისათვის. მთელ რიგ გამარჯვებებთან ერთად, მათ მთელი რიგი სერიოზული დამარცხება განიცადეს და შეჯიბრების საერთო ბალანსში გამარჯვებას და დამარცხებას თითქმის თანაბარი ადგილი უჭირავს. პირველი შეჯიბრება ნიკოლაევში დამთავრდა თბილისელი ფეხბურთელების დამარცხებით 0:1, დნეპროპეტროვსკში პირველი შეჯიბრება დამთავრდა თბილისის მნიშვნელოვანი გამარჯვებით 7:1, ხოლო მეორე—ჩვენი ფეხბურთელების დამარცხებით. ხერსონში თბილისელებმა მოიგეს ორივე შეჯიბრება და ა. შ.

ეს მოგზაურობა უეჭველად დადებითად იმოქმედებს მელითონეებზე. მელითონეთა გუნდი ამჟამად ერთ-ერთი საუკეთესო გუნდია თბილისში. გუნდს ყველაფერი ხელს უწყობს, რომ მძლავრ კოლექტივად გადაიქცეს. საჭიროა მხოლოდ თამაშის ტეხნიკის გაუმჯობესება და დისციპლინის განმტკიცება მოთამაშეთა შორის. უნდა ვიფიქროთ, რომ საგასტროლო მოგზაურობა მათ სათანადო გამოცდილებას მისცემდა ამ მხრივ.

საბანაო უნდა გადაეცეს ფიზკულტურის საბჭოს

თბილისის საბანაოს შესახებ ბევრი დაიწერა გაზეთებში. საბანაო სასარგებლო წამოწყებიდან გადაიქცა უსარგებლო და მავნე წამოწყებად. საბანაო, მისი ორგანიზაციის პერიოდში, მიზნად ისახავდა ჰიგიენის ამოცანებს, ნამდვილად კი წინააღმდეგი გამოვიდა: საბანო ხელს უწყობდა სხვადასხვა სენების გავრცელებას. ყველა ამის მიზეზი იყო ის, რომ საბანაო არ არის სათანადოთ მოწყობილი: საბანო ხშირად არ იწმინდება, წყალი მღვრიე და ბინძურია, არ არის საექიმო მეთვალყურეობა მობანავეებზე, წესრიგის დაცვას თვალყურს არავინ ადევნებს.

ყველა ამის გამო კომუნალური განყოფილება იძულებული შეიქნა დაეხურა დროებით საბანო და შესდგომოდა მუშაობას მის გადასაკეთებლად. საბანაოს მდგომარეობა გამოიკვლია სპეციალურმა ბრიგადამ ექიმებისა და მუშების შემადგენლობით, რომელმაც აუცილებლად სცნო საექიმო მეთვალყურეობის შემოღება მობანავეებზე, ჰიგიენის ელემენტარული წესების დაცვა, წყალის ხშირად გაწმენდა და საბანაოს დაინტერესებულ ორგანიზაციებისათვის — ფიზკულტურის საბჭოსა ან საქ. პროფსაბჭოს ფიზკულტურის ცენტრალურ ბიუროსათვის გადაცემა.

ჩვენც ვფიქრობთ, რომ საბანაოს აღნიშნულ ორგანიზაციებზე გადაცემა უაღრესად მიზანშეწონილი იქნება, განსაკუთრებით, თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ თბილისში არ არის არც ერთი ადგილი, სადაც შეიძლებოდეს წყლის სპორტის განვითარება. საბანაოს კი ამ მხრივ დიდი სამსახურის გაწევა შეუძლია.

ლანდა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

-37

საგაზეთო გამომცემლობათა სტამბა „კოლექტივი“, კამოს ქ. № 68.

მთავლიტი № 1831. ტირაჟი 6300. შეკვ. № 2540